

**Ministerstvo životného prostredia
Slovenskej republiky**

**20.
SPRÁVA O STAVE
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
V ROKU 2012**

**Slovenská agentúra
životného prostredia**

STAROSTLIVOSŤ O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

• ENVIRONMENTÁLNA POLITIKA

Štátna environmentálna politika sa v uplynulom období opierala o viaceré environmentálne komplexné (prierezové) a parciálne (sektorové až odborové) strategické, koncepcné a nadväzujúce programové dokumenty, súhrnne najmä o

- Stratégiu, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky (uznesenie Národnej rady SR č.339/1993 a uznesenia vlády SR č.619/1993, č. 894/1993 a č. 531/1994),
- Národnú stratégiu trvalo udržateľného rozvoja (uznesenie Národnej rady SR č.1 989/2002 a uznesenie vlády SR č.978/2001),
- Integrovanú aproximačnú stratégiu v kapitole životné prostredie (uznesenie vlády SR č.1 138/2001),
- Operačný program Životné prostredie na roky 2007-2013 (schválený Európskou komisiou 8.novembra 2007).

Stratégia štátnej environmentálnej politiky z rokov 1993-1994 obsahovala 8 strategických opatrení ako orientáciu, 5 odvetvových priorít, 10 zásad, 33 dlhodobých – strategických cieľov, 59 strednodobých – koncepcných cieľov a 70 krátkodobých – programových cieľov. Kým všeobecné zásady a odvetvové priority ostali v platnosti, viaceré ciele boli dosiahnuté alebo aktualizované a doplnené najmä v **Národnom environmentálnom akčnom programe I.** (NEAP I., ktorý obsahoval v 10 sektoroch 1356 opatrení na realizáciu 76 cieľov, schválených uznesením vlády SR č. 350/1996), v **Národnom environmentálnom akčnom programe II.** (NEAP II., ktorý obsahoval v 10 sektoroch 824 opatrení na realizáciu 52 cieľov, schválených uznesením vlády SR č.1112/1999) a v **Národnom environmentálnom akčnom programe III.** (NEAP III., ktorý obsahoval 6 strategických priorít a 27 parciálnych priorít, 24 cieľov a 84 programových opatrení, schválených operatívnu poradou ministra životného prostredia uznesením z 18. septembra 2003 č. 54/B.3.). NEAP III. bol po súhlase všetkých ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy, krajských a okresných orgánov štátnej správy, samosprávnych krajov, ako aj Slovenskej akadémie vied a environmentálnych mimovládnych organizácií s celoslovenskou pôsobnosťou predložený aj Úradu vlády SR a zaradený na program rokovania vlády SR, z ktorého bol 16. januára 2004 stiahnutý. Jeho šesť strategických priorít, ktoré sa zamerali na ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu ovzdušia, odpadové hospodárstvo, staré environmentálne záťaž, ochranu prírody a krajiny, ochranu a racionálne využívanie prírodných zdrojov, bolo v roku 2008 doplnených o ďalšiu strategickú prioritu – environmentálnu výchovu a vzdelávanie, ktorú už predtým rozvinula osobitná Konceptcia environmentálnej výchovy a vzdelávania, schválená uznesením vlády SR č. 846/1997.

Stratégia štátnej environmentálnej politiky (SŠEP) bola aktualizovaná najmä v environmentálnej časti spomenutej schválenej **Národnej stratégie trvalo udržateľného rozvoja** (NSTUR). NSTUR obsahuje 16 princípov, 40 kritérií, 10 integrovaných cieľov, 28 strategických cieľov a 236 opatrení. Predchádzalo jej uznesenie vlády SR č. 655/1997 k návrhu uplatňovania Agendy 21 a vyhodnocovania ukazovateľov trvalo udržateľného rozvoja v SR (ekonomických, sociálnych, environmentálnych a inštitucionálnych). Na SŠEP a NSTUR nadviazal Akčný plán trvalo udržateľného rozvoja v SR (APTUR I., ktorý vytýčil 14 hlavných cieľov a opatrenia na ich realizáciu), schválený uznesením vlády SR č. 574/2005, **Národná stratégia regionálneho rozvoja SR**, schválená uznesením vlády SR č. 296/2010, ako aj viacero parciálnych koncepcných a programových environmentálnych dokumentov. Politiku rozvoja starostlivosti o životné prostredie za dvadsať rokov uviedli už všetky programové vyhlásenia vlády SR, vrátane **Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2012 – 2016** (PVV SR, schváleného uznesením vlády SR č. 144/2012 a uznesením Národnej rady SR č. 24/2012), ktoré nadväzuje na PVV SR z roku 2006.

Podľa PVV SR z roku 2012 základným východiskom činnosti vlády SR bude s výhľadom do roku 2020 v podmienkach trvalého sociálneho dialógu eliminovať vplyvy krízy a zabezpečiť jednotu ekonomického, sociálneho, politického a environmentálneho rozvoja Slovenska. Za jednu z kľúčových úloh vláda pokladá založenie dlhodobých tendencií pre hospodársky, sociálny, environmentálny a vedecko-technický rozvoj Slovenska a pre zlepšenie kvality života tak, aby bola trvalo udržateľná. Vláda SR pritom garantuje sociálnu, hospodársku a ekologickú stabilitu, chce pružne a efektívne reagovať na zmeny a obnoviť rovnováhu medzi hospodárskym, sociálnym, politickým a environmentálnym rozvojom spoločnosti. Vláda SR v rámci podpory úsilia Európskej únie o trvalo udržateľný rozvoj podporí všestranný trvalo udržateľný hospodársky rozvoj Slovenska ako predpoklad tvorby kvalitných pracovných miest a zlepšovania materiálnych podmienok každej spoločenskej činnosti. Vláda určí základné smerovanie ako zo Slovenska urobí konkurencieschopný hospodársky priestor, založený na znalostiach, spoločenskej súdržnosti a environmentálnom rozvoji. Vytvorí sa tým predpoklad pre rýchlejší a udržateľný ekonomický rast a dosiahnutie vyššej úrovne zamestnanosti a sociálneho pokroku. Vláda považuje za potrebné vytvoriť ucelený systém podpory zeleného rastu tak, aby sa stal transformujúcou hybnou silou výrobných procesov a spotrebiteľského správania sa ako predpokladu vzniku modernej spoločnosti. Vláda SR vytvorí podmienky na ďalší rozvoj regiónov a odstraňovanie rozdielov medzi nimi, a to najmä budovaním infraštruktúry a posilnením regiónov cez produkčné investície. K dôležitým prioritám vlády bude ďalej patriť tiež problematika ochrany životného prostredia a prijímanie účinných medzinárodných opatrení na znižovanie tempa a zmierňovanie následkov zmien klímy. Vláda vyvinie ďalšie úsilie pri znižovaní podielu energeticky náročnej priemyselnej produkcie, na posilnenie orientácie na tzv. zelenú ekonomiku a ochranu biodiverzity.

V súvislosti so zabezpečovaním trvalo udržateľného hospodárskeho rozvoja okrem iného vláda SR osobitne vytyčuje **ŠTÁTNE POLITICKÉ CIELE NA ZABEZPEČENIE STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE**.

Vláda považuje za **štátny záujem SR** dosiahnutie a udržiavanie vysokej kvality životného prostredia, ochranu a racionálne využívanie prírodných zdrojov pri zachovávaní princípov trvalo udržateľného rozvoja. Kľúčovým a rozhodujúcim nástrojom trvalo udržateľného rozvoja je orientácia hospodárstva na konzistentnú výrobu, ktorá znamená súlad so sociálnymi, ako aj s environmentálnymi

požiadavkami spoločnosti. Osobitnú starostlivosť bude vláda venovať využitiu voľnej pracovnej sily v regiónoch s nevybudovanou environmentálnou infraštruktúrou.

Medzi základné PRIORITY ENVIRONMENTÁLNEJ POLITIKY vlády bude patriť realizácia programov na prevenciu zmien klímy a znižovanie ich následkov v rámci prijatých opatrení klimaticko-energetického balíčka, na čo budú vytvorené organizačné, ekonomické, legislatívne a inštitucionálne predpoklady.

Pre udržanie nenahraditeľnej devízy SR akými sú kvalitné vodné zdroje a pre odstránenie nebezpečenstva povodní v pramenných oblastiach na horných tokoch riek vláda vytvorí podmienky, aby boli obce s počtom obyvateľov nižším ako 2 000 finančne podporené z fondov EÚ. Zvýšenú pozornosť bude venovať tiež obciam, ktoré sa nachádzajú v chránených vodohospodárskych oblastiach a presadí opatrenia, zamerané na ochranu vodných zdrojov. V ochrane pred povodňami zabezpečí dôslednú realizáciu efektívnych protipovodňových opatrení a programov na zvyšovanie vodozadržnej schopnosti krajiny dostupnými ekologickými i technickými prostriedkami, vrátane výstavby vodných elektrární ako integrálnej súčasti starostlivosti o povodia. Zvýšenú pozornosť bude vláda venovať ochrane a zlepšeniu stavu vôd, optimalizácii využitia a ochrane pred ich škodlivými účinkami. Rovnako aj ochrane a racionálnemu využívaniu minerálnych, liečivých a geotermálnych podzemných vôd.

Vláda sa zameria na optimalizáciu priestorového usporiadania a funkčného využívania územia, ako aj na ochranu prírodného a kultúrneho dedičstva. Za týmto účelom navrhne nový systém starostlivosti o krajinu. Podporí budovanie jednotného environmentálneho monitorovacieho a informačného systému, zvyšovanie environmentálneho vedomia obyvateľstva a jeho informovanosť o environmentálnej situácii. Dôraz bude kladený aj na zabezpečenie dostatočného množstva a kvality vôd pre verejnoprospešné a environmentálne služby a podnikateľské aktivity.

Vláda podporí sanáciu havarijných zosuvov a prevenciu geologických hazardov. Prijme opatrenia na sanáciu environmentálnych záťaží a na cieľavedomé využívanie rekultivovaných území z dôrazom na zníženie záberov poľnohospodárskej pôdy.

V záujme znižovania znečisťujúcich látok v ovzduší prijme vláda podporné nástroje na znižovanie množstva emisií z priemyslu, energetiky a mobilných zdrojov a orientáciu na využívanie automobilov so zníženou emisiou. Vláda upraví pravidlá v odpadovom hospodárstve, vrátane podpory rozšírenia separácie aj o textilný odpad a rozvoj spracovateľských kapacít, najmä takých, ktoré budú využívať najlepšie dostupné technológie recyklácie odpadov do podoby finálnych výrobkov. Prijme opatrenia na podporu propagácie výrobkov vyrobených z recyklovaných materiálov. Osobitnú pozornosť bude vláda venovať racionálnemu využívaniu domácich nerastných surovín a podpore podnikov, ktoré využívajú pri ťažbe a úprave nerastov najlepšie dostupné technológie s minimálnym dopadom na životné prostredie. Základným východiskom pri eliminácii environmentálnych rizík bude kontrola environmentálnej bezpečnosti, environmentálnej vhodnosti stavieb, zariadení a výrobkov. Vláda bude presadzovať environmentálne vhodné využitie krajiny.

Vláda pripraví nové pravidlá ochrany prírody a prehodnotí sieť chránených území v súlade s medzinárodnými záväzkami a zabezpečí opätovné vyhlásenie a zonáciu chránených území v záujme dotvorenia jednotnej národnej a medzinárodnej sústavy rôznych chránených území, rešpektujúc súčasné podmienky a záujmy udržateľného rozvoja regiónov, vrátane národných parkov a európskej sústavy Natura 2000. Vláda pripraví súbor nástrojov na riešenie náhrad za obmedzenia, ktoré vznikajú vlastníkom pozemkov v chránených územiach rešpektovaním podmienok ochrany prírody, ako aj uplatnením programov starostlivosti o chránené územia vo vzťahu k všetkým odvetviam ľudskej činnosti. Rozvoj spoločenských a hospodárskych aktivít musí rešpektovať a podporovať zachovanie súčasných historických, kultúrnych a prírodných hodnôt, ako predpokladu rozvoja ekoturizmu a cestovného ruchu. Vláda zabezpečí rozvoj environmentálnej osvetly a regulovaného cestovného ruchu, čo si vyžiada ďalšie budovanie infraštruktúry so zreteľom na ochranu prírody a krajiny, rozšírenie siete náučných chodníkov, geoparkov, informačných a školiacich zariadení.

Vláda výraznejšie podporí aktivity obcí, podnikateľov a mimovládnych organizácií, zameraných na regeneráciu poškodeného prírodného prostredia, ochranu a revitalizáciu ekosystémov v zaťažených, ako aj chránených územiach, s cieľom zlepšiť poskytovanie ekosystémových služieb ako mimoprodukčných funkcií poľnohospodárskej, lesnej a urbanizovanej krajiny. Bude tiež rýchlejšie realizovať program na uprednostnenie občianskej výstavby a vybavenosti priamo v intravilánoch obcí, výrobných zariadení na rekultivovaných plochách s cieľom postupne ich začleňovať do usporiadanej, hodnotnej a estetickéj kultúrnej mestskej a vidieckej krajiny s dobudovaním environmentálnej infraštruktúry. Vláda prehodnotí spolu s mestami a obcami v spolupráci so Združením miest a obcí Slovenska a ďalšími partnermi plnenie záväzkov, ku ktorým sa SR zaviazala v Zmluve o pristúpení k EÚ (2003), predovšetkým v oblasti environmentálnej infraštruktúry, dobudovania zariadení na odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd s cieľom výrazného zníženia vysokej rozostavanosti.

PW SR uviedlo aj ciele **trvalo udržateľného rozvoja a prieniky environmentálnej politiky do ostatných odvetví** na roky 2012-2016 s výhľadom do roku 2020.

Hlavným nástrojom na DOSIAHNUTIE VYVÁŽENÉHO A TRVALO UDRŽATEĽNÉHO ROZVOJA národného hospodárstva SR bude finančná a hospodárska politika, riešiacia tie aspekty v oblasti financií a reálnej ekonomiky, ktoré rozhodujú o charakte re ďalšieho rozvoja. Tieto politiky budú koncipované tak, aby sa ďalej posilňovala ústavná hodnotová orientácia Slovenska na udržateľný sociálno-trhový a ekologický rozvoj hospodárstva a na upevňovanie životných istôt jeho obyvateľov. Prítom vláda zohľadní najmä faktory ako luxus či ekologická škodlivosť a zabezpečí mechanizmy súladu, aby jednotlivé zložky hospodárskej politiky medzi sebou korešpondovali, vzájomne nadväzovali a vytvárali čo najväčšiu synergiu. Malé a stredné podniky musia byť nosnou kostrou rozvoja regionálnej zamestnanosti a zhodnocovať najmä domáce prírodné zdroje. Zároveň bude vláda podporovať investície, využívajúce najlepšie dostupné technológie s minimálnym dopadom na životné prostredie. V rámci hospodárskej politiky vláda spracuje samostatné programy, napríklad na vytváranie zelených pracovných miest, vo vodnom a odpadovom hospodárstve, stavebníctve, energetike a vo výskume, vývoji a inováciách, v environmentálne vhodných technológiách a výrobkoch. Za hlavné PRIORITY PRE UDRŽATEĽNÝ RAST a zamestnanosť pri implementácii Stratégie Európa 2020 bude vláda považovať vytváranie merateľných hodnôt prostrednic-

tvom rastu, založeného na znalostiach a inováciách, posilnení postavenia občanov v inkluzívnych spoločnostiach s vysokou zamestnanosťou a na vytváraní konkurencieschopného a ekologickejšieho hospodárstva, ktoré využíva zdroje efektívnym a udržateľným spôsobom.

PVV SR ďalej uvádza ciele štátnej environmentálnej politiky v priemysle, energetike, stavebníctve, pôdohospodárstve, doprave, cestovnom ruchu, školstve, kultúre, ako aj v rámci zabezpečovania trvalo udržateľného rastu kvality života občanov a rozvoja regiónov.

Na PVV SR nadviazala nová **konceptia štátnej environmentálnej politiky SR**, schválená uznesením Porady vedenia MŽP SR z 28. marca 2013 č. 62. Táto konceptia uvedená pod názvom „Orientácia, zásady, priority a hlavné úlohy starostlivosti o životné prostredie SR na roky 2014 – 2020“ zároveň tvorí ideový podklad pre tvorbu Operačného programu kvalita životného prostredia na roky 2014 – 2020, pričom obsahuje 8 strategických cieľov, 10 zásad, 7 priorít a v rámci nich 85 hlavných úloh, vybraných podľa 5 kritérií.

V súlade s environmentálnou situáciou v SR, strategickými/koncepčnými dokumentmi a predpismi EÚ a SR, uvedeným smerovaním a zásadami koncepcie štátnej environmentálnej politiky a jej globálnym koncepčným cieľom, ktorým je zveľaďovanie životného prostredia, ochrana jeho zložiek a prírody, ekologizácia a tvorba environmentálne bezpečnej, vhodnej a využiteľnej krajiny, racionálne využívanie zdrojov a celkovo posilnenie a prepojenie environmentálneho piliera trvalo udržateľného rozvoja s jeho ekonomickým pilierom a sociálnym pilierom s podporou dobudovania a skvalitnenia environmentálnej infraštruktúry, sa na obdobie rokov 2014 až 2020 určilo týchto sedem odvetvových priorít starostlivosti o životné prostredie SR:

1. **Ochrana a racionálne využívanie vôd a integrovaný environmentálny manažment povodí (8 hlavných úloh)**
2. **Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy a protipovodňová ochrana (11 hlavných úloh)**
3. **Ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy, zavádzanie nízkouhlíkových a environmentálne vhodných technológií (17 hlavných úloh)**
4. **Minimalizácia, zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadov, efektívne využívanie zdrojov a rozvoj zelenej ekonomiky (14 hlavných úloh)**
5. **Starostlivosť o biologickú diverzitu, prírodné dedičstvo a o krajinu (11 hlavných úloh)**
6. **Ochrana a racionálne využívanie horninového prostredia, odstraňovanie osobitných environmentálnych rizík a environmentálnych záťaží (6 hlavných úloh)**
7. **Podpora environmentálnej výchovy, vzdelávania, vedy, výskumu a vývoja, environmentálneho monitoringu a informatiky a dobrovoľných nástrojov environmentálnej politiky (18 hlavných úloh)**

• ENVIRONMENTÁLNA ORGANIZÁCIA

V roku 2012 boli završené dve desaťročia existencie **Ministerstva životného prostredia SR** (MŽP SR), ktoré bolo ustanovené s účinnosťou od 25. augusta 1992 zákonom SNR č.453/1992 Zb., ktorým sa mení a dopĺňa zákon SNR č.347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy SR. Toto ministerstvo v podstate vzniklo premenovaním predchádzajúceho ústredného orgánu štátnej správy starostlivosti o životné prostredie - Slovenskej komisie pre životné prostredie (SKŽP), ktorú ustanovil s účinnosťou od 30. marca 1990 zákon SNR č.96/1990 Zb. o zriadení Slovenskej komisie pre životné prostredie a o zmenách v pôsobnosti ministerstiev SR. Uvedeným zákonom bola vyňatá pôsobnosť v starostlivosti o životné prostredie z Ministerstva vnútra a životného prostredia SR, ktoré bolo takto pomenované s účinnosťou od 20. apríla 1988 zákonom SNR č.50/1988 Zb. o zmenách v organizácii a pôsobnosti ministerstiev a iných ústredných orgánov štátnej správy SSR.

Súhrnne samostatnú štátnu správu pre životné prostredie uviedol s platnosťou od 17. decembra 1990 zákon SNR č.595/1990 Zb. o štátnej správe pre životné prostredie. Okrem SKŽP ustanovil Slovenskú inšpekciu životného prostredia v Bratislave (uvedenú už v zákone SNR č.96/1990 Zb. 30.marca 1990), 38 okresných úradov životného prostredia a 121 obvodných úradov životného prostredia, ktoré boli aj prvostupňovými stavebnými úradmi. Týchto 159 úradov bolo zrušených 4. júla 1996 zákonom č.222/1996 Z.z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Ich pôsobnosť prevzalo 8 krajských úradov a 79 okresných úradov, kde vznikli odbory životného prostredia. Opätovnú samostatnosť environmentálnej miestnej štátnej správy ustanovil s účinnosťou od 1. januára 2004 až zákon č.525/2003 Z.z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Podľa tohto zákona bolo zriadených 8 krajských úradov životného prostredia s právnou subjektivitou, ktorých organizačnou súčasťou sa stalo 46 obvodných úradov životného prostredia v rozhodovaní podľa príslušných osobitných predpisov v systéme environmentálneho práva s administratívnou autonómiou. Okrem rozhodovania na prvom stupni sa stali aj druhostupňovým odvolacím orgánom v prípadoch, keď na prvom stupni rozhodovali mestá a obce. Zákomom č.345/2012 Z.z. o niektorých opatreniach v miestnej štátnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov bolo s účinnosťou od 1. januára 2013 zrušených všetkých 8 krajských úradov životného prostredia, ktorých pôsobnosť prevzalo 8 obvodných úradov životného prostredia v sídle kraja. Následne zákonom z 19. júna 2013 č.180/2013 Z.z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov došlo opätovne k zrušeniu samostatnej miestnej štátnej správy starostlivosti o životné prostredie, pričom jej kompetencie prevzalo s účinnosťou od 1. októbra 2013 celkovo 72 okresných úradov (z toho 8 okresných úradov v sídle kraja), na ktorých vznikli odbory životného prostredia.

Podľa zákona č.37/2010 Z.z. s účinnosťou od 1. júla 2010 krátkodobou zaniklo aj MŽP SR, ktorého pôsobnosť prevzalo Ministerstvo pôdohospodárstva, životného prostredia a regionálneho rozvoja SR. Opätovne bolo ustanovené s účinnosťou od 1. novembra 2010 zákonom č.372/2010 Z.z. MŽP SR postupne prevzalo v systéme environmentálneho práva do svojej pôsobnosti úplne 34 a čiastočne 16 zákonov, viac než 35 nariadení Európskej únie a vyše 42 medzinárodných dohovorov a protokolov na ich vykonávanie,

prícom na uplatňovaní ďalších vyše 11 participuje. Takýto vývoj ocenilo aj prvé hodnotenie environmentálnej výkonnosti SR zo strany OECD v roku 2002. **Pôvodná pôsobnosť** Ministerstva životného prostredia SR bola zameraná len na

- ochranu prírody,
- ochranu akosti a množstva vôd a ich racionálneho využívania,
- ochranu ovzdušia,
- územné plánovanie a stavebný poriadok,
- koncepčné otázky nakladania s tuhým komunálnym odpadom,
- jednotný informačný systém o životnom prostredí.

Do MŽP SR boli začlenené už od 25. augusta 1992 zrušený Slovenský geologický úrad a od 1. mája 2003 celá štátna vodná správa. Naopak, za negatívny jav možno považovať nekonceptné presunutie do iného rezortu (zákonom č.139/2003 Z.z. s účinnosťou od 1. mája 2003) pôsobnosti územného plánovania a stavebného poriadku ako hlavných nástrojov environmentálnej politiky. MŽP SR tak prestalo byť ústredným orgánom štátnej správy pre územné plánovanie a stavebný poriadok. Ostali mu v kompetencii akési uvedeným zákonom nedefinované „ekologické aspekty územného plánovania“, premietnuté iba do doteraz neschváleného návrhu zákona o krajinnom plánovaní. MŽP SR sa takto podľa osobitných zákonov s environmentálnym zameraním, teda nielen v zmysle zákona č.525/2003 Z.z., skutočne stalo **ústredným orgánom starostlivosti o životné prostredie (environmentalistiky)** vo väčšine sektorov/úsekov jej štruktúry a v rámci nej v 35 podsystémoch dodnes pôsobí ako ústredný orgán

- štátnej správy ochrany ovzdušia,
- štátnej správy vo veciach obchodovania s emisnými kvótami,
- štátnej správy ochrany ozónovej vrstvy a klimatického systému Zeme ,
- štátnej správy pre odbornú spôsobilosť na účely overovania výpočtu emisií a pre zabezpečovanie ďalších opatrení z oblasti emisií skleníkových plynov,
- štátnej správy vo veciach nakladania s fluorovanými skleníkovými plynmi, výrobkami a zariadeniami,
- štátnej správy v oblasti perzistentných organických látok,
- štátnej správy pre štátnu hydrologickú službu a štátnu meteorologickú službu,
- štátnej vodnej správy,
- štátnej správy ochrany pred povodňami,
- štátnej správy na úseku verejných vodovodov a verejných kanalizácií,
- štátnej správy na úseku rybárstva,
- štátnej správy ochrany prírody a krajiny,
- štátnej správy ochrany exemplárov druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi,
- štátnej správy vo veciach genetických technológií a geneticky modifikovaných organizmov,
- štátnej správy pre integrovanú prevenciu a kontrolu znečisťovania životného prostredia,
- štátnej správy na úseku prevencie a nápravy environmentálnych škôd,
- štátnej správy na posudzovanie vplyvov na životné prostredie,
- štátnej správy na úseku prevencie závažných priemyselných havárií,
- štátnej správy na úseku environmentálnej záťaže,
- štátnej geologickej správy,
- štátnej správy pre zisťovanie starých banských diel a vedenia ich registra,
- štátnej správy na úseku nakladania s ťažobným odpadom,
- štátnej správy odpadového hospodárstva,
- štátnej správy pre obaly a odpady z obalov,
- štátnej správy na úseku environmentálneho označovania výrobkov,
- štátnej správy vo veciach environmentálneho manažmentu a auditu,
- štátnej správy na úseku zhromažďovania, uchovávanía a šírenia informácií o životnom prostredí,
- štátnej správy národnej infraštruktúry pre priestorové informácie,
- štátnej správy pre každoročné vydávanie správy o stave životného prostredia a pre sprístupňovanie informácií o životnom prostredí,
- štátnej správy pre zabezpečovanie jednotného informačného systému o životnom prostredí a plošného environmentálneho monitoringu,
- štátnej správy pre poskytovanie údajov o tichých oblastiach v otvorenej krajine,
- štátnej správy Environmentálneho fondu a štátneho dozoru pri poskytovaní podpory z neho,
- štátnej správy pre riadenie a kontrolu výkonu štátnej správy starostlivosti o životné prostredie, ktorú vykonávajú krajské úrady životného prostredia a preskúmvanie ich rozhodnutí vydaných v správnom konaní,
- sčasti pre zabezpečovanie environmentálnej výchovy, vzdelávania a propagácie,
- sčasti pre klasifikáciu označovania, balenia a uvedenia látok, látok v zmesiach a látok vo výrobkoch na trh a ich podmienok používania a pre uvedenie biocídnych výrobkov a biocídnych výrobkov s nízkym rizikom na trh.

MŽP SR je zriaďovateľom **8 príspevkových organizácií**:

- Slovenská agentúra životného prostredia v Banskej Bystrici,
- Štátny geologický ústav Dionýza Štúra v Bratislave,
- Slovenský hydrometeorologický ústav v Bratislave,
- Výskumný ústav vodného hospodárstva v Bratislave,
- Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva v Liptovskom Mikuláši,

- Slovenské banské múzeum v Banskej Štiavnici,
- Zoologická záhrada Bojnice,
- Štátna ochrana prírody SR v Banskej Bystrici, do ktorej boli začlenené správy 9 národných parkov a 14 chránených krajinných oblastí a od 1. januára 2008 aj Správa slovenských jaskýň v Liptovskom Mikuláši.

MŽP SR je zakladateľom **3 štátnych podnikov**:

- Slovenský vodohospodársky podnik v Banskej Štiavnici,
- Vodohospodárska výstavba v Bratislave,
- Moldavský recyklačný podnik v Moldave nad Bodvou.

Do rezortu MŽP SR donedávna patril aj Hydroconsult, š.p., Bratislava.

Osobitné postavenie v rezorte MŽP SR má štátny **Environmentálny fond**, ustanovený zákonom č. 587/2004 Z.z. s účinnosťou od 1. januára 2005 (pôvodne od 7. marca 1991 do 1. apríla 1998 ako Štátny fond životného prostredia Slovenskej republiky, od 1. apríla 1998 do 1. januára 2002 ako Štátny fond životného prostredia).

Celkove od 1. októbra 2013 tvorí rezort starostlivosti o životné prostredie už len 14 právnych subjektov, z toho 2 orgány štátnej správy (MŽP SR a SIŽP), 1 štátny fond, 8 príspevkových organizácií a 3 štátne podniky.

Ostatné sektory starostlivosti o životné prostredie, v rámci environmentálnej bezpečnosti, vhodnosti, využiteľnosti, únosnosti a estetiky zamerané najmä na ochranu a racionálne využívanie prírodných zdrojov (horniny, pôda, les) a iné ekosystémové služby, územné plánovanie a stavebný poriadok, ochranu nehnuteľných kultúrnych pamiatok a ich súborov, environmentálnu vedu a výskum, environmentálne vzdelávanie a osvetu, jadrovú bezpečnosť, nezávadnosť potravín a krmív, eliminovanie negatívnych fyzikálnych, chemických a biologických faktorov environmentu na zdravie človeka a zvierat, ako aj na organizáciu a výkon miestnej štátnej správy starostlivosti o životné prostredie, zabezpečujú Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, Ministerstvo zdravotníctva SR s Úradom verejného zdravotníctva SR, Ministerstvo kultúry SR s Pamiatkovým úradom SR, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR so Slovenskou akadémiou vied, Ministerstvo vnútra SR, Úrad jadrového dozoru SR. Na zabezpečovaní štátnej environmentálnej politiky sa napríklad prierezovo podieľajú aj Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, Ministerstvo spravodlivosti SR, Ministerstvo financií SR a Štatistický úrad SR. Osobitné postavenie má Úrad vlády SR ako gestor trvalo udržateľného rozvoja. Ide najmä o uplatňovanie Agendy 21 a následných medzinárodných a slovenských strategických dokumentov, najmä Národnej stratégie trvalo udržateľného rozvoja, schválenej uznesením Národnej rady SR z 3. apríla 2002 č. 1989. Gestorov jednotlivých kapitol Agendy 21 a vyhodnocovania ukazovateľov trvalo udržateľného rozvoja v SR schválila vláda SR uznesením zo 16. septembra 1997 č. 655.

• ENVIRONMENTÁLNE PRÁVO

V roku 2012 bolo v Zbierke zákonov SR uverejnených 7 zákonov, 1 nariadenie vlády SR a 6 vyhlášok MŽP SR:

- Zákon č. 318/2012 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 137/2010 Z. z. o ovzduší
- Zákon č. 321/2012 Z. z. o ochrane ozónovej vrstvy Zeme a o doplnení niektorých zákonov
- Zákon č. 343/2012 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon č. 351/2012 Z.z. o environmentálnom overovaní a registrácii organizácií v schéme Európskej únie pre environmentálne manažérstvo a audit a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon č. 414/2012 Z.z. o obchodovaní s emisnými kvótami a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon č. 447/2012 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 15/2005 Z. z. o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony
- Zákon č. 448/2012 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 151/2002 Z. z. o používaní genetických technológií a geneticky modifikovaných organizmov v znení neskorších predpisov a o doplnení zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- Nariadenie vlády SR č. 398/2012 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 269/2010 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd
- Vyhláška MŽP SR č. 52/2012 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 131/2006 Z. z., ktorou sa ustanovujú národné emisné stropy a celkové množstvo kvót znečisťujúcich látok v znení neskorších predpisov
- Vyhláška MŽP SR č. 153/2012 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 125/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o spracúvaní starých vozidiel a o niektorých požiadavkách na výrobu vozidiel v znení neskorších predpisov
- Vyhláška MŽP SR č. 220/2012 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o zásobovaní vodou na obdobie krízovej situácie
- Vyhláška MŽP SR č. 410/2012 Z.z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o ovzduší
- Vyhláška MŽP SR č. 411/2012 Z.z. o monitorovaní emisií zo stacionárnych zdrojov znečisťovania ovzdušia a kvality ovzdušia v ich okolí
- Vyhláška MŽP SR č. 434/2012 Z.z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Levočské vrchy

• POSUDZOVANIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Proces posudzovania vplyvov na životné prostredie je v podmienkach SR **upravený zákonom č. 24/2006 Z.z.** o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V roku 2012 bol **celkovo ukončený proces** posudzovania vplyvov na životné prostredie 900 navrhovaných činností a 263 strategických dokumentov.

V oblasti **medzinárodnej spolupráce** MŽP SR zabezpečovalo plnenie úloh, vyplývajúcich zo **smerníc EÚ** týkajúcich sa posudzovania vplyvov na životné prostredie na úrovni jednotlivých činností a strategických dokumentov a **Dohovoru o hodnotení vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice** (Dohovor z Espoo). Pracovníci MŽP SR sa zúčastňovali konzultácií a poskytovali Európskej komisii relevantné informácie v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie.

V roku 2012 bolo potrebné doriešiť poslednú časť konania vo veci nesprávnej a/alebo neúplnej transpozície smernice č. 2001/42/ES z 27. júna 2001 o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie (smernica SEA). Problém spočíval v tom, že podľa smernice SEA sa všetky zmeny strategických dokumentov spĺňajúce požiadavky čl. 2 písm. a) a čl. 3 ods. 2 musia povinne posúdiť. Pre menšie zmeny strategických dokumentov je možné vykonať tzv. zisťovacie konanie (čl. 3 ods. 3). Slovenský zákon bol upravený tak, že všetky zmeny strategických dokumentov podliehajú v zásade zisťovaciemu konaniu, čo EK SR vytykala.

Novelou zákona č. 448/2012 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2013 sa upravil pojem malej zmeny strategického dokumentu, ktorá podlieha zisťovaciemu konaniu. Uvedenou zmenou zákona o EIA sa **odstránil nedostatok** v slovenskej legislatíve a Komisia po notifikácii tejto úpravy uzavrela konanie o porušení voči SR.

Tabuľka 172. Počet ukončených posudzovaných navrhovaných činností (EIA) podľa rokov a krajov v období 1994 – 2012

	BB kraj	BA kraj	NR kraj	KE kraj	PO kraj	TN kraj	TT kraj	ZA kraj	Spolu
1994	0	0	0	0	0	0	0	1	1
1995	8	8	12	9	7	6	12	5	67
1996	8	6	12	17	8	5	7	12	75
1997	7	12	7	9	13	7	8	9	72
1998	11	6	3	13	8	3	4	8	56
1999	7	10	3	5	3	1	2	4	35
2000	3	2	5	7	5	3	5	13	43
2001	46	38	37	23	25	24	10	24	227
2002	36	67	54	50	32	35	38	33	345
2003	51	78	73	49	54	48	44	39	436
2004	55	114	60	40	57	39	71	62	498
2005	57	134	70	48	58	37	57	65	526
2006	28	72	57	16	32	18	65	41	329
2007	75	124	91	86	85	68	131	74	734
2008	84	126	123	88	89	79	197	103	889
2009	67	124	90	76	91	53	86	62	649
2010	69	71	64	68	104	42	85	41	544
2011	62	47	78	76	107	34	88	67	559
2012	71	135	182	75	98	65	190	84	900
Spolu	745	1174	1021	755	876	567	1100	747	6 985

Tabuľka 173. Počet ukončených strategických dokumentov (SEA) podľa rokov a krajov v období 2006 – 2012

	BB kraj	BA kraj	NR kraj	KE kraj	PO kraj	TN kraj	TT kraj	ZA kraj	Spolu
2006	1	1	0	3	1	3	6	1	16
2007	10	6	8	11	22	4	14	6	81
2008	12	16	23	29	33	10	26	11	160
2009	12	19	13	12	11	6	24	2	99
2010	14	22	27	22	29	9	22	4	149
2011	13	13	16	17	42	7	25	3	136
2012	40	20	29	45	51	26	31	21	263
Spolu	102	97	116	139	189	65	148	48	904

Zdroj: MŽP SR

• INTEGROVANÁ PREVENCIA A KONTROLA ZNEČIŠŤOVANIA

Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania (IPKZ) je riešená **zákonom č. 245/2003 Z.z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o IPKZ)**. Činnosti, na ktoré sa vzťahuje vydanie integrovaného povolenia, sú uvedené v prílohe č. 1 zákona o IPKZ. Vykonávacím predpisom k zákonu je vyhláška MŽP SR č. 391/2003 Z.z., ktorá bola novelizovaná vyhláškou MŽP SR č. 63/2008 Z.z. Novelizáciou zákona č. 205/2004 Z.z. o zhromažďovaní, uchovávaní a šírení informácií o životnom prostredí a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa povinnosť subjektov oznamovať vybrané informácie do Národného registra znečisťovania zlúčila s povinnosťou vyplývajúcou pre subjekty majúce oznamovaciu povinnosť podľa zákona o IPKZ. Na účely získavania presne potrebných údajov z problematiky oboch zákonov sa vyhláškou MŽP SR č. 448/2010 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 205/2004 Z.z., ustanovil aj obsah a vzorová štruktúra oznámenia a podrobnosti o podmienkach a spôsobe jeho podania. Správnym orgánom v procese integrovaného povoľovania a vydávania integrovaných povolení je **SIŽP**, ktorá zároveň aj vykonáva kontrolnú činnosť v uvedenom procese.

V roku 2012 prevádzkovatelia podali celkom **590 žiadostí** o vydanie integrovaného povolenia. V 401 prípadoch z celkového počtu podaných žiadostí žiadali prevádzkovatelia o zmenu už vydaného integrovaného povolenia. V 12 prípadoch bola žiadosť podaná na novú prevádzku a 177 žiadostí sa týkalo konania podľa zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov (stavebný zákon). Okrem toho jeden prevádzkovateľ, ktorý má vydané integrované povolenie v zmysle § 2 ods. 4 písm. b) zákona o IPKZ (dobrovoľne požiadal o vydanie integrovaného povolenia), podal žiadosť o zmenu tohto povolenia.

Tabuľka 174. Prehľad počtu vydaných povolení od začiatku platnosti zákona o IPKZ

	Energetika	Výroba a spracovanie kovov	Spracovanie nerastov	Chemický priemysel	Nakladanie s odpadmi	Ostatné prevádzky	Stavebné povolenie	Spolu
2004	4	8	3	6	43	5	-	69
2005	17	18	14	17	43	24	-	133
2006	28	29	34	26	45	77	-	240*
2007	42	54	48	45	69	122	68	450**
2008	67	72	84	41	111	97	120	592
2009	72	68	69	70	94	82	163	618
2010	57	55	69	45	68	84	159	537
2011	82	59	43	55	81	74	179	573
2012	69	46	50	69	85	66	187	572

* 1 povolenie vydané na základe dobrovoľne podanej žiadosti, ** 2 povolenia vydané na základe dobrovoľne podanej žiadosti Zdroj: SIŽP

V roku 2012 bolo vykonaných 213 kontrol plnenia podmienok integrovaných povolení, v rámci ktorých bol vykonaný štátny stavebný dohľad, preverovanie správnosti údajov uvedených v žiadosti o vydanie integrovaného povolenia, ako aj preskúmanie podmienok integrovaných povolení. V uvedenom počte kontrol sú zahrnuté aj kontroly vykonané na základe podnetov. Z celkového počtu kontrol bolo vykonaných 166 kontrol podmienok integrovaných povolení, 36 kontrol preverovania správnosti údajov uvedených v žiadosti o vydanie integrovaného povolenia a 11 kontrol tvorilo štátny stavebný dohľad, či sa stavba vykonáva podľa stavebného povolenia alebo na základe ohlásenia. Z celkového počtu kontrol sa preukázalo, že 62 prevádzok nebolo prevádzkovaných v súlade s podmienkami integrovaných povolení.

Tabuľka 175. Počet vykonaných kontrol SIŽP od začiatku platnosti zákona o IPKZ za jednotlivé kategórie priemyselných činností

	Energetika	Výroba a spracovanie kovov	Spracovanie nerastov	Chemický priemysel	Nakladanie s odpadmi	Ostatné prevádzky	Spolu
2004	-	-	-	-	2	-	2+1 ¹⁾
2005	-	1	-	-	10	5	16
2006	-	1	6	2	11	4	24
2007	30	18	19	33	32	76	208+1 ²⁾
2008	26	28	29	24	74	54	236 ³⁾
2009	40	43	38	37	103	91	398 ⁴⁾
2010	28	34	29	23	70	69	253
2011	28	27	35	26	73	46	235 ⁵⁾
2012	19	33	21	21	68	51	213 ⁶⁾

¹⁾ pri kontrole zistené, že 1 činnosť nespadá pod IPKZ ²⁾ 1 kontrola vykonaná v prevádzke, ktorá dobrovoľne podala žiadosť ³⁾ 1 činnosť nezaradená – ČOV ⁴⁾ v tom 46 šetrených podnetov ⁵⁾ v tom 65 šetrených podnetov ⁶⁾ v tom 63 šetrených podnetov

Zdroj: SIŽP

• PREVENCIA A NÁPRAVA ENVIRONMENTÁLNYCH ŠKÔD

Problematika prevencie a nápravy environmentálnych škôd je v podmienkach SR upravená **zákonom č. 359/2007 Z.z. o prevencii a náprave environmentálnych škôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov**.

Environmentálnou škodou podľa tohto zákona nie je akékoľvek poškodenie životného prostredia, ale len škoda na chránených druhoch a biotopoch, na vode a na pôde. Za škodu sa však považuje akákoľvek nepriaznivá zmena niektorého z uvedených prírodných zdrojov nezávisle od toho, či bola spôsobená porušením právnych predpisov alebo konaním v súlade s právnymi predpismi. Zodpovednosť za túto environmentálnu škodu majú prevádzkovatelia vykonávajúci pracovné činnosti taxatívne vymenované v zákone – v týchto prípadoch ide o objektívnu zodpovednosť a prevádzkovatelia vykonávajúci pracovné činnosti iné – tu ide o subjektívnu zodpovednosť, ktorá sa týka len škody na chránených druhoch a biotopoch.

Prevádzkovatelia sú podľa zákona povinní:

- predchádzať hrozbe vzniku environmentálnej škody prijatím a vykonaním preventívnych opatrení
- v prípade vzniku environmentálnej škody prijať a vykonať nápravné opatrenia.

Do praxe bol zavedený Informačný systém prevencie a nápravy environmentálnych škôd – www.enviroportal.sk/environmentalne-skody/, prevádzkou ktorého bola poverená SAŽP. Jeho cieľom je zhromažďovanie údajov a poskytovanie informácií na úseku prevencie a nápravy environmentálnych škôd, priebežné a efektívne sprístupnenie užívateľom, vytvorenie podmienok pre plnenie informačných povinností SR na národnej a medzinárodnej úrovni.

V roku **2012** nebola v podmienkach SR zaznamenaná žiadna environmentálna škoda.

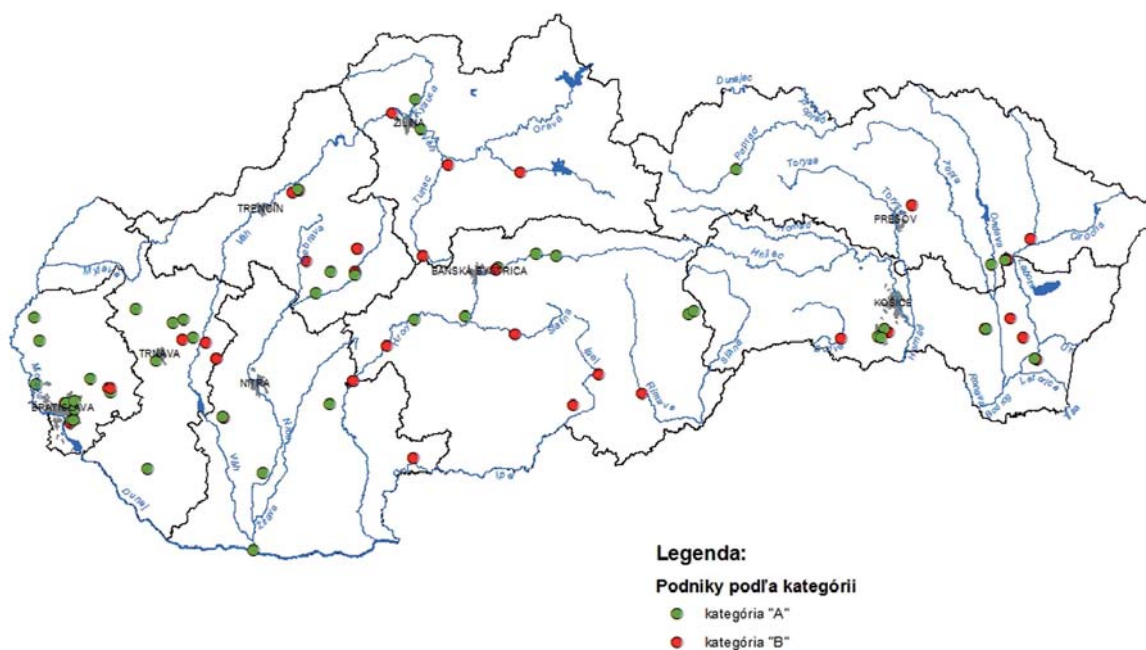
• PREVENCIA ZÁVAŽNÝCH PRIEMYSELNÝCH HAVÁRIÍ

Smernica Rady 96/82/ES o kontrole nebezpečenstiev veľkých havárií s prítomnosťou nebezpečných látok (SEVESO II) je transponovaná do právnych predpisov SR

- zákonom č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o haváriách),
- vyhláškou MŽP SR č. 489/2002 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- vyhláškou MŽP SR č. 490/2002 Z. z. o bezpečnostnej správe a o havarijných plánoch v znení neskorších predpisov.

Zákon o haváriách rozdeľuje podniky podľa celkového množstva vybraných nebezpečných látok prítomných v podniku na podniky **nižšej úrovne** t. j. podniky **kategórie A** a podniky vyššej úrovne t. j. podniky **kategórie B (tzv. SEVESO podniky)**.

Mapa 24. Lokalizácia podnikov spadajúcich pod režim zákona o haváriách na území SR

Pozn. Grafické zobrazenie môže zahŕňať viac podnikov príslušnej kategórie v jednej lokalite, vyjadrené jedným spoločným grafickým znakom

Zdroj: MŽP SR

STAROSTLIVOSŤ O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Komplexný prehľad informácií za problematiku prevencie závažných priemyselných havárií poskytuje **Informačný systém prevencie závažných priemyselných havárií** (<http://enviroportal.sk/seveso/informacny-system.php>).

K decembru 2012 spadalo v SR pod režim zákona o haváriách celkovo **82 podnikov**, z toho **41 podnikov** bolo kategórie A a **41 podnikov** kategórie B.

MŽP SR nebola v roku 2012 hlásená žiadna závažná priemyselná havária v zmysle zákona o haváriách.

Tabuľka 176. Počet podnikov spadajúcich pod režim zákona o haváriách v jednotlivých krajoch v roku 2012

Kraj	Počet podnikov kategórie A	Počet podnikov kategórie B	Spolu
Bratislavský	9	5	14
Trnavský	6	4	10
Nitriansky	4	2	6
Trenčiansky	4	6	10
Banskobystrický	8	8	16
Žilinský	2	4	6
Prešovský	1	2	3
Košický	7	10	17
Spolu	41	41	82

Zdroj: MŽP SR

Tabuľka 177. Vývoj počtu podnikov spadajúcich pod režim zákona o haváriách od nadobudnutia účinnosti zákona o haváriách

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Podniky kategórie A	Prechodné obdobie (§31)	30	31	31	28	33	35	36	40	39	41
Podniky kategórie B		37	35	39	40	39	40	41	42	41	41
Spolu		67	66	70	68	72	75	77	82	80	82

Zdroj: MŽP SR

V roku 2012 nadobudla účinnosť smernica EP a Rady 2012/18/EÚ zo 4. júla 2012 o kontrole nebezpečenstiev závažných havárií s prítomnosťou nebezpečných látok, ktorou sa mení a dopĺňa a následne zrušuje smernica Rady 96/82/ES. Táto smernica tzv. smernica SEVESO III musí byť transponovaná do systému právnych predpisov SR do 31. mája 2015. Ustanovenia tejto smernice sa budú uplatňovať od 1. júna 2015 s výnimkou článku 30, ktorý sa musí transponovať v termíne do 14. februára 2014.

• ENVIRONMENTÁLNE HODNOTENIE A OZNAČOVANIE PRODUKTOV

• Environmentálne označovanie typu I

Environmentálne označovanie produktov sa realizuje od roku 1997, kedy bol vyhlásený **Národný program environmentálneho hodnotenia a označovania výrobkov (NPEHOV)**. Prostredníctvom národnej schémy environmentálneho označovania MŽP SR udeľuje výrobkom a službám, ktoré splnili stanovené environmentálne kritériá národnú environmentálnu značku „**Environmentálne vhodný produkt**“ (EVP). Od roku 2002 podmienky a postup pri udeľovaní a používaní tejto značky upravuje zákon č. 469/2002 Z. z. o environmentálnom označovaní výrobkov. Národné environmentálne kritériá pre určené skupiny produktov sú vydávané ako osobitné podmienky formou **oznámení MŽP SR**. Celkovo od roku 1997 boli vytvorené národné environmentálne kritériá na **38 skupín produktov**. V roku 2012 boli platné osobitné podmienky pre nasledujúcich 18 skupín produktov:

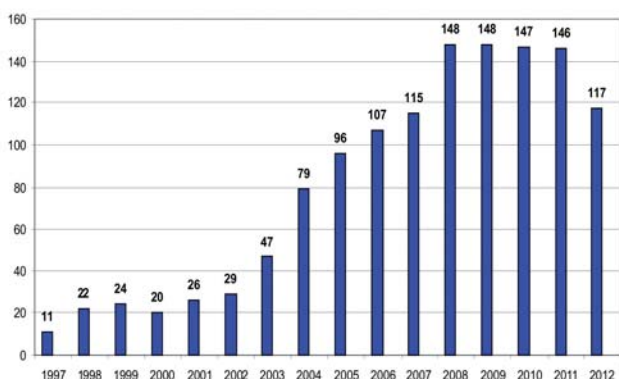
1. Radiálne plášte pre osobné automobily
2. Plynové infražiarice
3. Biodegradovateľné plastové materiály a produkty z nich
4. Sorpčné materiály
5. Oceľové smaltované vane a sprchovacie misy
6. Cementy
7. Vykurovacie kotly na plyné palivá vybavené horákom s ventilátorom alebo atmosférickým horákom
8. Mleté vápence
9. Lepidlá a tmely
10. Tuhé ušľachtilé biopalivá
11. Baliaci papier a vlnitá lepenka
12. Drôtokamenné konštrukcie
13. Dosky na báze dreva
14. Zariadenia na spaľovanie tuhej biomasy
15. Prostriedky na zimnú údržbu
16. Murovacie materiály
17. Tissue papier
18. Okná a vonkajšie dvere

Platné oznámenia MŽP SR na určené skupiny produktov sú uvedené na stránke: www.sazp.sk.

Na základe prejaveneho záujmu výrobcov, dovozcov, predajcov alebo poskytovateľov služieb o udelenie národnej environmentálnej značky sa vykonáva posúdenie zhody prihlásených produktov so stanovenými osobitnými podmienkami pre určenú skupinu produktov. Celkovo bolo od roku 1997 v SR posúdených a ocenených značkou „Environmentálne vhodný produkt“ **234 produktov**. Najväčší celkový počet produktov s právom používať národnú environmentálnu značku EVP – 148 bol zaznamenaný v rokoch 2008 a 2009, v roku 2012 sa znížil na 117. Trend vývoja prírastku produktov so značkou EVP má klesajúci charakter.

Platný register produktov so značkou EVP je uvedený na stránke: www.sazp.sk.

Graf 175. Počet produktov, ktoré mali v príslušných rokoch právo používať značku EVP

Zdroj: SAŽP

Tabuľka 178. Držiteľia národnej značky EVP v roku 2012

1.	Považská cementáreň, a.s., Ladce (cementy)
2.	FESTAP, s.r.o., Bratislava (smaltované vane a sprchovacie misy)
3.	HAPPY END, s. r. o., Pezinok (sorpčné materiály)
4.	Johan ENVIRO, s.r.o., Bratislava (sorpčné materiály)
5.	BRAMAC - strešné systémy, s. r. o., Ivanka pri Nitre (betónové škridly)
6.	COMPAG SK, s.r.o., Bratislava (drôtokamenná konštrukcia)

Zdroj: SAŽP

Vstupom SR do EÚ v roku 2004 vznikla pre žiadateľov možnosť získať na produkty európsku environmentálnu značku „**Európsky kvet**“ (v súčasnosti „**Environmentálna značka Európskej únie**“) podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1980/2000, ktoré bolo neskôr revidované a nahradené v súčasnosti platným nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 66/2010 o environmentálnej značke EÚ. Environmentálne kritériá pre určené skupiny produktov na udelenie značky „**Environmentálna značka EÚ**“ („**EU Ecolabel**“) sú vydávané formou rozhodnutí **Európskej komisie (EK)** a uverejňované v Úradnom vestníku EÚ. Platné rozhodnutia EK na určené skupiny produktov sú uvedené na stránke <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel>.

Celkovo bolo od roku 2004 v SR posúdených a ocenených environmentálnou značkou EÚ **8 produktov (6 výrobkov a 2 služby)**. Najväčší počet žiadostí o udelenie značky EÚ zo strany výrobcov a poskytovateľov služieb bol zaznamenaný začiatkom roku 2012. V tomto roku bol aj začatý proces posudzovania zhody týchto produktov s európskymi environmentálnymi kritériami podľa rozhodnutí EK pre príslušné skupiny produktov. Proces ich hodnotenia bude naďalej pokračovať v roku 2013.

V roku 2012 boli držiteľmi environmentálnej značky EÚ dve spoločnosti: **SHP Slavošovce, a.s., Slavošovce (2 výrobky z tisue papiera)** a **Daira, s.r.o., Košice (ubytovacia služba)**.

Platný register produktov s environmentálnou značkou EÚ je uvedený na stránke www.sazp.sk

Tabuľka 179. Počet produktov, ktoré mali v príslušných rokoch právo používať environmentálnu značku EÚ

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Počet produktov	0	0	0	0	1	5	5	3	3

Zdroj: SAŽP

• Environmentálne označovanie typu II

Zásady a princípy environmentálneho označovania typu II sú štandardizované v medzinárodnej norme ISO 14021 (STN EN ISO 14021). Tento typ označovania umožňuje uvádzať vlastné vyhlásenia tvrdení o environmentálnych vlastnostiach výrobkov, formulované výrobcami, dovozcami, distribútormi, maloobchodníkmi alebo kýmkoľvek, kto má pravdepodobný prospech z tvrdenia. Vlastné vyhlásenia sa môžu uvádzať aj bez certifikácie treťou stranou. Označovanie typu II umožňuje výrobcovi alebo dovozcom, zlepšujúcim svoje environmentálne správanie a environmentálnu kvalitu výrobkov, zvýšiť svoju konkurencieschopnosť v prípade, keď nie sú vopred stanovené špecifické požiadavky v rámci národného alebo európskeho systému označovania. Overenie environmentálneho vyhlásenia vykonáva SAŽP, Centrum odpadového hospodárstva a environmentálneho manažérstva v Bratislave. Tento typ overenia vykonalo SAŽP celkovo u štyroch organizácií.

Platný register organizácií, ktorým bola potvrdená platnosť tvrdenia o environmentálnych vlastnostiach výrobkov, je uvedený na stránke www.sazp.sk.

• ENVIRONMENTÁLNE MANAŽÉRSTVO A AUDIT

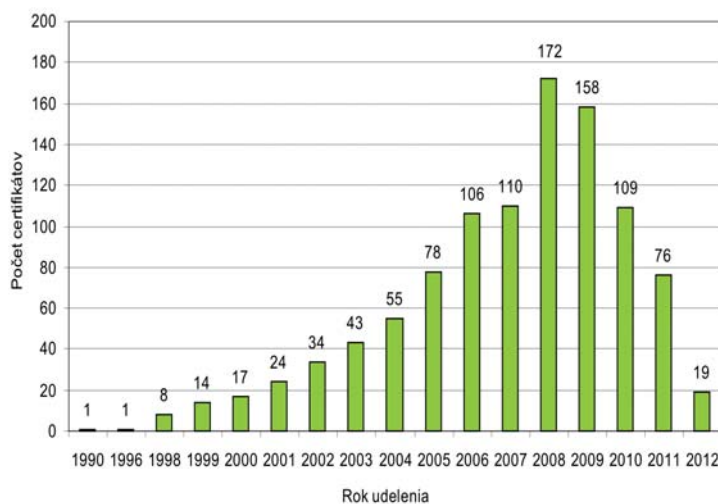
• Systém environmentálneho manažérstva podľa medzinárodnej normy ISO 14001

Systém environmentálneho manažérstva (EMS) predstavuje súbor vzájomne previazaných aktivít, ktorých cieľom je neustále zlepšovať environmentálne správanie organizácie resp. prispôbovať ho meniacim sa podmienkam činnosti podniku a jeho okolia.

V roku 2012 pribudlo 19 nových organizácií so zavedeným a certifikovaným EMS, čím sa celkový počet evidovaných organizácií s certifikovaným EMS podľa normy ISO 14001 od roku 1996 zvýšil na 1 132.

V roku 2012 pribudlo najviac organizácií s certifikovaným EMS podľa normy ISO 14001 v sektore C – priemyselná výroba s 51,43 % podielom v rámci ročného prírastku certifikovaných organizácií. Nasleduje sekcia G – veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov so 14,29 % podielom, sekcia H – doprava a skladovanie s 11,43 % podielom. Pod hranicou 10 % sa nachádzajú sektory F (stavebníctvo), M (odborné vedecké a technické činnosti), N (administratívne a podporné činnosti), P (vzdelávanie) a S (ostatné činnosti).

Graf 176. Prehľad vývoja ročného prírastku organizácií s EMS certifikovaných podľa normy ISO 14001 (nových certifikátov)

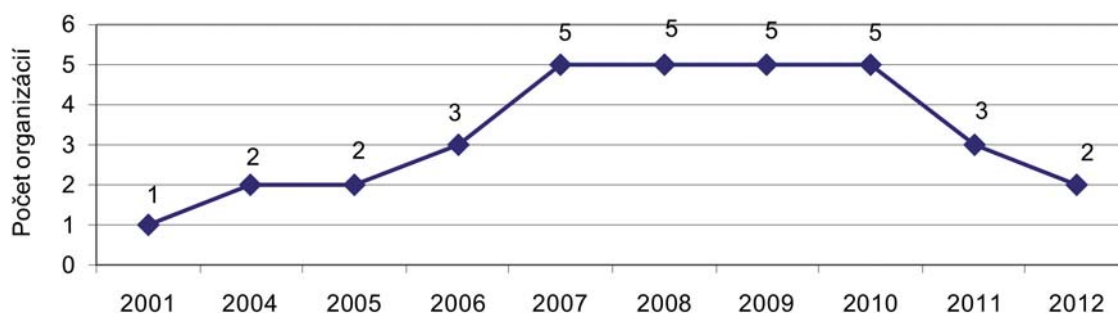
Zdroj: SAŽP

• Schéma Európskeho spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS)

Podmienky pre účasť organizácií v EMAS stanovuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1221/2009 z 25 novembra 2009 o dobrovoľnej účasti organizácií v schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS III), ktoré nadobudlo účinnosť dňa 11. januára 2010 a na národnej úrovni je to zákon č. 351/2012 Z.z. o environmentálnom overovaní a registrácii organizácií v schéme Európskej únie pre environmentálne manažérstvo a audit a o zmene a doplnení niektorých zákonov s účinnosťou od 1. decembra 2012.

Cieľom EMAS, dôležitého nástroja akčného plánu pre trvalo udržateľnú spotrebu a výrobu a trvalo udržateľnú priemyselnú politiku, je podporovať neustále zlepšovanie environmentálneho správania organizácií vytvorením a zavedením systémov environmentálneho manažérstva organizáciami, systematickým, objektívnym a pravidelným hodnotením výkonu takýchto systémov, poskytovaním informácií o environmentálnom správaní, otvoreným dialógom s verejnosťou a s ďalšími zainteresovanými stranami, aktívnou účasťou zamestnancov v organizáciách a zabezpečením vhodnej odbornej prípravy. Plnenie požiadaviek na implementáciu schémy EMAS je voči požiadavkám normy ISO 14001 náročnejšie, čo sa prejavuje v počte registrácií na národnej úrovni.

Graf 177. Prehľad počtu organizácií registrovaných v schéme EMAS v SR v príslušnom roku

Zdroj: SAŽP

Do konca roku 2012 boli v národnom registri EMAS zapísané 2 organizácie - SEWA, a.s., Bratislava a CENVIS, s.r.o., Bratislava zo sektoru „Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti“. Spoločnosť Messer Slovaft, s.r.o., Bratislava – Vlčie hrdlo zo sektoru „Výroba priemyselných plynov“ zrušila registráciu v schéme na vlastnú žiadosť z dôvodu organizačných zmien a ukončenia výroby technických plynov.

• ZELENÉ VEREJNÉ OBSTARÁVANIE

Zelené verejné obstarávanie (Green public procurement – GPP) je jedným z dobrovoľných nástrojov environmentálnej politiky. Dobrovoľný znamená, že jednotlivé členské krajiny EÚ a verejné organizácie si môžu sami zvoliť, do akej miery ho budú uplatňovať.

SR plnila v roku 2012 úlohy vyplývajúce z **Národného akčného plánu pre zelené verejné obstarávanie v SR na roky 2011 až 2015** (NAP GPP II), schváleného uznesením vlády SR č. 22 18. januára 2012. V rámci monitorovania úrovne GPP v SR bolo v rámci dotazníkového prieskumu rozoslaných 450 dotazníkov, na ktoré odpovedalo 293 respondentov.

Priemerná úroveň uplatňovania GPP v SR za rok 2012 sa stanovila na základe 2 indikátorov:

Indikátor 1: % GPP z celkového verejného obstarávania vo väzbe na počet zákaziek (uzatvorených zmlúv a objednávok) - v roku 2012 dosiahol 5,0%

Indikátor 2: % GPP z celkového verejného obstarávania vo väzbe na hodnotu uskutočnených zákaziek (uzatvorených zmlúv a objednávok s DPH) - v roku 2012 dosiahol 20,6%.

Strategickým cieľom NAP GPP II je zvýšiť podiel uplatňovania GPP v SR na úrovni ústredných orgánov štátnej správy na 65 % a na úrovni samosprávnych krajov a miest na 50 % do roku 2015.

Na dosiahnutie tohto cieľa boli v rámci NAP GPP II stanovené tri parciálne ciele, a to:

- budovať povedomie verejných obstarávateľov a obstarávateľov o problematike GPP v podmienkach SR,
- posilniť uplatňovanie environmentálnych charakteristík vo verejných zákazkách,
- hodnotiť úroveň uplatňovania GPP v SR vo väzbe na požiadavky EK.

Monitorovanie GPP v SR za rok 2012 ukázalo, že indikátory, určujúce priemernú úroveň uplatňovania GPP v SR dosahujú v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi nízke hodnoty a princíp neustáleho zlepšovania sa zatiaľ nenapĺňa. Indikátor 1 vzrástol oproti roku 2011 o 2,9 percent, ale zároveň došlo k poklesu priemernej úrovne GPP v Indikátore 2 o 21,6 percent. Zistené údaje teda preukázali, že sa síce obstarávalo viac zelených zákaziek čo do počtu, ale v nižších finančných objemoch, čo mohlo byť spôsobené hospodárskou recesiou.

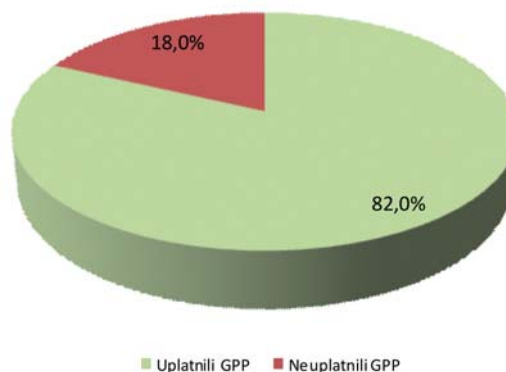
V rámci **budovania povedomia verejných obstarávateľov a obstarávateľov** o problematike GPP boli poskytované podrobné informácie verejným obstarávateľom, obstarávateľom a dodávateľom o výrobkoch a službách na trhu s príslušnými technickými špecifikáciami. V termíne marec – november 2012 sa v jednotlivých krajských mestách uskutočnili vzdelávacie aktivity, v rámci ktorých bolo vyškolených 166 účastníkov. Pri MŽP SR aktívne pracovala Pracovná skupina pre GPP.

V oblasti **posilňovania uplatňovania environmentálnych charakteristík vo verejných zákazkách** je pripravovaná vzorová zadávací dokumentácia pre 3 najčastejšie obstarávané skupiny produktov, čo prispieje k lepšiemu a častejšiemu uplatňovaniu environmentálnych charakteristík vo verejnom obstarávaní. Zrealizoval sa projekt „Zelené úradovanie“ v podmienkach Banskobystrického samosprávneho kraja a SAŽP je pripravená v prípade konkrétnej požiadavky poskytnúť metodickú pomoc pre realizáciu tohto projektu na ktoromkoľvek úrade/organizácii, ktorá o túto službu požiada. Na SAŽP funguje „Help desk“ pre problematiku GPP.

Pri **hodnotení úrovne uplatňovania GPP v SR vo väzbe na požiadavky EK** sa pracovníci MŽP SR a SAŽP pravidelne zúčastňovali na rokovaniach Pracovnej skupiny pre GPP, poskytovali informácie EK o stave a úrovni GPP v SR, zúčastňovali sa na stretnutiach národných expertov pre GPP, organizovaných EK.

Graf 178. Percentuálny podiel uplatnených environmentálnych charakteristík vo verejnom obstarávaní relevantných verejných obstarávateľov

Zdroj: SAŽP

• ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA, VZDELÁVANIE A OSVETA

• Predškolská a školská environmentálna výchova a vzdelávanie (EVV)

Ciele škôl a kľúčové kompetencie vo vyváženom rozvoji osobnosti žiakov a rámcový obsah vzdelania všeobecne vymedzuje **Štátny vzdelávací program (ŠVP)**, ktorý bol schválený v roku 2008. ŠVP je východiskom pre vytvorenie individuálneho školského vzdelávacieho programu školy, kde sa zohľadnia špecifické regionálne podmienky a potreby. Povinnou súčasťou obsahu vzdelávania sú prierezové témy, ktoré sa spravidla prelínajú cez vzdelávacie oblasti. Prierezové témy je možné realizovať viacerými formami – ako integrovanú súčasť vzdelávacieho obsahu oblastí vzdelávania a vhodných vyučovacích predmetov, ako samostatný učebný predmet v rámci rozširujúcich hodín (pri profilácii školy), vhodná je forma projektu (v rozsahu počtu hodín, ktoré sú pridelené téme) alebo veľmi efektívnou formou kurzu. Výber spôsobu a času realizácie prierezovej témy je v kompetencii každej školy. Medzi jednotlivými prierezovými témami zavedenými ŠVP je zaradená aj prierezová téma **environmentálna výchova**, ktorá pozostáva z nasledujúcich tematických okruhov:

- ochrana prírody a krajiny
- zložky životného prostredia
- prírodné zdroje, ich využívanie, ochrana
- ľudské aktivity a problémy životného prostredia
- vzťah človeka k prostrediu.

Predškolské zariadenia

Základným pedagogickým materiálom **pre predškolskú výchovu** je Štátny vzdelávací program ISCED 0 – predprimárne vzdelávanie, ktorého súčasťou sú aj prierezové témy (environmentálna, dopravná výchova – výchova k bezpečnosti v cestnej premávke, ochrana človeka a zdravia, výchova k zdravému spôsobu života, výchova k tvorivosti, mediálna výchova, práca s informáciami a ďalšie), ktoré sa prelínajú vo všetkých tematických okruhoch a vzdelávacích oblastiach, reflektujú aktuálne globálne, či spoločenské problémy, otázky súčasného človeka, krajiny, Európskej únie a sveta, podporujú utváranie hodnôt a postojev detí, poskytujú im príležitosť na rozvoj individuálnych potencialít (možností), uplatnenie záujmov, ale aj vzájomnú spoluprácu a môžu sa realizovať prostredníctvom rôznych organizačných foriem a učením hrou.

Tematické okruhy štátneho vzdelávacieho programu: ja som, ľudia, kultúra, príroda

Tematický okruh príroda z obsahového hľadiska slúži na rozvíjanie poznania elementárnych zákonitostí života na Zemi, prírodných javov, živých i neživých predmetov, na formovanie začiatkov ekologickej kultúry, na vytváranie (formovanie) pohľadu na svet prírody a vzťahu k prírode, na vytváranie základov svetonázoru a získavanie základných vedomostí o Zemi a vesmíre (Zem, vesmír).

Základné a stredné školy

Environmentálna výchova v ŠVP základných škôl je obsiahnutá vo vzdelávacej oblasti Príroda a spoločnosť (1. stupeň základnej školy), Človeka a príroda (2. stupeň základnej školy, vyššie sekundárne vzdelávanie). Okrem týchto vzdelávacích oblastí je environmentálna výchova prierezovou témou každého ŠVP spomínaných stupňov základných škôl.

Štátny vzdelávací program pre 1. stupeň základnej školy v SR

ISCED 1- primárne vzdelávanie

Vyučovanie je postavené na pozorovacích a výskumných aktivitách, ktorých cieľom je riešenie čiastkových problémov, pričom východiskom k stanovovaniu problémov sú aktuálne detské vedomosti, ich minulé skúsenosť a úroveň ich kognitívnych schopností, napríklad v témach „plynutie času, zmeny v prírode, cyklus stromu, rastliny, zvieratá, hmota. Dôležitým cieľom je rozvíjať poznanie dieťaťa v oblasti spoznávania prírodného prostredia a javov s ním súvisiacich tak, aby bolo schopné samostatne sa orientovať v informáciách a vedieť ich spracovávať objektívne do takej miery, do akej mu to povoľuje jeho kognitívna úroveň, viesť žiakov k pochopeniu potreby ochrany prírodného a kultúrneho prostredia. Postupné objavovanie sveta žiakmi je predmetom dvoch učebných predmetov **prirodovedy a vlastivedy**. Environmentálna výchova je prierezová téma, prelína sa všetkými predmetmi, ale najmä prírodovedou, vlastivednou, pracovným vyučovaním, etickou výchovou.

Štátny vzdelávací program pre 2. stupeň základnej školy v SR

ISCED 2 – nižšie sekundárne vzdelávanie

Vzdelávacia oblasť Človek a príroda obsahuje problematiku vzdelávania spojenú so skúmaním prírody. V tejto oblasti žiaci dostávajú príležitosť poznávať prírodu ako systém, ktorého súčasťou sú vzájomné premeny, pôsobia na seba a ovplyvňujú sa. Dôležité je hľadanie zákonitých súvislostí medzi pozorovanými vlastnosťami prírodných objektov a javov, ktoré nás obklopujú v každodennom živote a porozumenie ich podstate, čo si vyžaduje interdisciplinárny prístup, a preto aj úzku spoluprácu s predmetmi napríklad fyzika, chémia, biológia, geografia a matematika.

Environmentálna výchova ako prierezová v tomto ŠVP rieši problematiku zachovania života na Zemi.

Štátny vzdelávací program pre gymnáziá a stredné odborné školy v SR

ISCED 3A – Vyššie sekundárne vzdelávanie

Vzdelávacia oblasť **Človek a príroda** má žiakom sprostredkovať poznanie, že neexistujú bariéry medzi jednotlivými úrovňami organizácie prírody a odhaľovanie jej zákonitosti je možné len prostredníctvom koordinovanej spolupráce všetkých prírodovedných odborov s využitím IKT. Celkový cieľ vzdelávacej oblasti je dať žiakom základy prírodovednej gramotnosti, ktorá im umožní robiť prírodovedne podložené úsudky a vedieť použiť získané operačné vedomosti na úspešné riešenie problémov. Vzdelávaciu oblasť tvoria témy základných učebných predmetov: fyzika, chémia a biológia. K rozvíjaniu prírodovednej gramotnosti prispieva aj geografia a prierezová téma environmentálna výchova.

Stredné odborné školy pripravujú špecialistov v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia a to v týchto odboroch:

3916M životné prostredie

2880K chémia a životné prostredie

2860K04 chemik operátor - ochrana a tvorba životného prostredia

2841M technológia ochrany a tvorby životného prostredia

2419K operátor ekologických zariadení

4219M02 lesníctvo - krajinná ekológia.

Bližšie informácie. <http://www.svsmi.sk/prehlady.aspx>.

Vzdelávanie v týchto študijných odboroch prebieha podľa ŠVP pre odborné školstvo, kde sú študijné odbory rozdelené do jednotlivých skupín napr. skupina študijných odborov 42, 45 poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo, 28 ostatná technická chémia atď.

MŠWVaŠ SR každoročne vyhlasuje finančný program ENVIROPROJEKT na podporu rozvojových projektov environmentálnej výchovy a vzdelávania na základných a stredných školách.

Vysoké školy

V súčasnosti majú možnosť záujemcovia o štúdium zamerané na ekológiu a environmentalistiku výberu z viacerých fakúlt vysokých škôl, ktoré ponúkajú študijné programy zamerané na túto oblasť. Svoju odbornosť môžu získať formou bakalárskeho štúdia (I. stupeň vysokej školy) alebo magisterského či inžinierskeho štúdia (II. stupeň vysokej školy).

• Environmentálna výchova, vzdelávanie a osвета realizovaná v rámci rezortu MŽP SR

Medzi najvýznamnejšie aktivity a programy zamerané na environmentálnu výchovu a vzdelávanie realizované v roku 2012 patrili napríklad **Hypericum** (prírodovedecká súťaž sa realizovala v SEV Dropie), **EnviroTaznicky** (VIII. ročník. Do súťaže sa prihlásilo 1 326 žiakov II. stupňa z celkového počtu 222 základných škôl, www.envirotaznicky.sk), **ProEnviro** (VIII. ročník. Do súťaže bolo prihlásených 56 školských projektov. V tejto súťaži bola nadviazaná spolupráca so spoločnosťou SHP, Harmanec a. s.), **Zelený svet** (XVII. ročník medzinárodnej súťaže detskej výtvarnej tvorivosti). V tomto roku sa do súťaže Zelený svet zapojilo 354 škôl, prišlo 2 620 prác od 2 774 autorov z rôznych druhov škôl. Školy zo zahraničia poslali 98 prác (Srbsko, Čína, Lotyšsko).

V rámci **školských programov** sa zabezpečovali napríklad tieto: **Na túru s NATUROU** (mapovanie biodiverzity na Slovensku na webovom portáli www.snaturou2000.sk. K 10.1.2013 bolo registrovaných 122 prieskumných skupín, vyše 799 zapojených žiakov a učiteľov, 223 mapovaných lokalít, 1 414 vložených záznamov), **Ekologická stopa** (inovatívny edukačný program prebiehajúci prostredníctvom webového portálu www.ekostopa.sk. K 10.1.2013 bolo do programu zapojených 650 škôl z celého Slovenska. V rámci 3. ročníka boli pri príležitosti Svetového dňa životného prostredia, 5. júna 2012, udelené certifikáty ekologickej stopy 86 školám), **BEAGLE** (školský on-line projekt o biologickej diverzite - projekt je prístupný pre všetky školy v Európe na portáli www.beagleproject.org, v marci 2012 sa v SEV Dropie v rámci projektu organizoval 2-dňový tréning pedagógov), **Programy na SEV Dropie** (počas celého roka sa v stredisku Dropie realizovali 1- a viacdňové exkurzie pre rôzne cieľové skupiny. **Svetový deň životného prostredia v ZOO Bojnice** (podujatia sa zúčastnila ZŠ z Čierneho Balogu (45 účastníkov). Dozvedeli sa zaujímavé informácie zo života niektorých živočíchov vo voľnej prírode, o tom ako sa správajú a ktoré z nich sú ohrozené).

V roku 2012 sa organizovali nasledovné **semináre, konferencie, podujatia a významné dni životného prostredia**:

- **Envirofilm** (najväčšie osvetové podujatie rezortu MŽP SR určené širokej odbornej a laickej verejnosti. Hlavným cieľom medzinárodného festivalu filmov o životnom prostredí spolu so sprievodnými kultúrnymi a odbornými podujatiami je zvyšovanie environmentálneho povedomia verejnosti realizáciou environmentálnych aktivít, pofestivalových prehliadok a výstav)

- **Veľtrh environmentálnych výchovných programov – ŠÍŠKA 2012** (XV ročník Veľtrhu environmentálnych výchovných programov, určený pre ľudí, zaoberajúcich sa environmentálnou výchovou. Veľtrh sa uskutočnil 14. – 16. 12. 2012 v Kúpeľoch Dudince)

- **Konferencia IT v environmentálnej výchove** (samostatné sprievodné podujatie na problematiku využívania informačných a komunikačných technológií v environmentálnej výchove a vzdelávaní počas podujatia Enviro-i-Fórum 2012)

• Environmentálna výchova, vzdelávanie a osвета ako súčasť činnosti subjektov kultúrno-osvetovej činnosti

Environmentálna výchova, vzdelávanie a osвета je realizovaná aj prostredníctvom subjektov **kultúrno-osvetovej činnosti**. Patria medzi ne kultúrno-osvetové zariadenia v pôsobnosti miest, obcí, VÚC, iných právnických osôb, kultúrno-osvetové zariadenia zriadené fyzickými osobami, Národné osvetové centrum, ÚLUV ako aj ďalšie subjekty kultúrno-osvetovej činnosti.

Ministerstvo kultúry SR realizuje pravidelné každoročné štatistické zisťovanie o kultúrno-osvetovej činnosti, súčasťou ktorej je aj záujmová vzdelávacia činnosť s tematikou environmentálneho vzdelávania.

Tabuľka 180. Prehľad záujmovej vzdelávacej činnosti s tematikou environmentálneho vzdelávania realizovanej prostredníctvom subjektov kultúrno-osvetovej činnosti v roku 2012

Forma vzdelávacej aktivity	Počet aktivít	Počet účastníkov
Cyklická	205	5 424
Jednorazová	873	56 501

Zdroj: MK SR

• Environmentálna výchova, vzdelávanie a osвета realizovaná MVO

Formy činnosti **mimovládnych organizácií** sú rôznorodé, od prednáškových aktivít v školách, besied, vychádzok, táborov ochrancov prírody, publikačnej činnosti, až po monitoring životného prostredia, riešenie konkrétnych regionálnych problémov životného prostredia a hlavne šírenie environmentálnej osvetu. Environmentálnou výchovou sa zaoberá v súčasnosti viacero mimovládnych organizácií a iných združení a nadácií. Niektoré sa jej venujú skôr monotematicky - zameriavajú sa len na realizovanie niektorých environmentálnych aktivít, avšak je mnoho takých, ktoré svoju činnosť realizujú rôznorodo – pre široké spektrum cieľových skupín rôznymi aktivitami, súťažami, hrami, výstavami, seminármi a pod.

• Environmentálna výchova, vzdelávanie a osвета realizovaná v podnikateľskej sfére

Environmentálnej výchove a vzdelávaniu sa na Slovensku venujú aj **podnikateľské subjekty** a to najmä prostredníctvom svojich nadácií zriadených za účelom osvetu v oblasti ochrany životného prostredia. Svoje aktivity smerujú na všetky stupne škôl – materské, základné, stredné ale aj vysoké školy. Žiakov a študentov zapájajú do rôznych súťaží, projektov a aktivít prostredníctvom ktorých zvyšujú environmentálne povedomie v rámci oblasti, v ktorej pôsobia.

• Celoživotné vzdelávanie

Celoživotné vzdelávanie sa realizuje prostredníctvom formálneho a neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa. Umožňuje každému doplniť, rozšíriť a prehĺbiť si získané vzdelanie, rekvilifikovať sa alebo uspokojiť svoje záujmy. Uskutočňuje sa v inštitúciách ďalšieho vzdelávania, v školách, školských a mimoškolských zariadeniach. Akreditované vzdelávacie programy a ich jednotlivé moduly zaoberajúce sa problematikou životného prostredia sú zverejnené na stránke MŠV a Š SR (www.minedu.sk).

• Environmentálne vzdelávanie zamestnancov plniacich funkcie štátnej správy v starostlivosti o životné prostredie

Jednou časťou **vzdelávania štátnej správy starostlivosti o životné prostredie** je vzdelávanie realizované **na základe právnych predpisov**. Od roku 1993 sa uvedené vzdelávanie organizovalo v súlade s nariadením vlády SR č.163/1992 Zb., ktorým sa ustanovujú predpoklady pre výkon funkcií v orgánoch štátnej správy pre životné prostredie, ktoré si vyžadujú osobitnú odbornú spôsobilosť v znení neskorších právnych predpisov. Končilo sa skúškou pred skúšobnou komisiou zloženou z odborníkov z MŽP SR. Po jej úspešnom absolvovaní dostal zamestnanec osvedčenie o osobitnej odbornej spôsobilosti.

Po reorganizácii štátnej správy v roku 1996, kedy boli zrušené úrady životného prostredia a ich kompetencie prešli na okresné úrady sa vzdelávanie pracovníkov miestnej štátnej správy zabezpečovalo v zmysle nariadenia vlády SR č.157/1997 Z. z. o osobitných kvalifikačných predpokladoch na výkon niektorých činností v krajských a okresných úradoch.

Na základe vypracovaného projektu adaptačného prípravného štúdia pre úsek tvorby a ochrany životného prostredia sa štúdium skladalo z teoretickej a praktickej časti odbornej prípravy zameranej na získanie odborných vedomostí, schopností a na ovládanie úradných postupov. K teoretickej časti pribudla praktická časť, ktorá sa uskutočňovala na pracoviskách krajských a okresných úradov. Vzdelávanie sa končilo záverečným seminárom, ktorý viedli odborníci z MŽP SR. Po jeho absolvovaní vydal príslušný úrad svojmu zamestnancovi osvedčenie o absolvovaní odbornej prípravy zamestnancov na splnenie osobitných kvalifikačných predpokladov a o ich splnení.

Zákomom č. 525/2003 Z. z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov bola opätovne zriadená špecializovaná štátna správa pre životné prostredie v jednotlivých krajoch i okresoch SR. Úrady - krajské i obvodné, boli zriadené dňom 1. 1. 2004. V uvedenom zákone sa v § 7 odst. 4 uvádza, že „zamestnanci inšpekcie, krajských úradov životného prostredia, obvodných úradov životného prostredia a obcí, ktorí vykonávajú štátnu správu starostlivosti o životné prostredie, musia spĺňať osobitný kvalifikačný predpoklad.“ Osobitné kvalifikačné predpoklady sú súhrnom vedomostí a schopností potrebných na výkon niektorých činností určitého úseku štátnej správy starostlivosti o životné prostredie. Overujú sa skúškou po absolvovaní odbornej prípravy. Podrobnosti o osobitných kvalifikačných predpokladoch ustanovuje vyhláška MŽP SR č.462/2004 Z. z., ktorej prílohu tvoria osobitné kvalifikačné predpoklady požadované u zamestnancov krajských úradov životného prostredia, obvodných úradov životného prostredia SIŽP a obcí. Od roku 2005, kedy sa začalo so vzdelávaním štátnej správy podľa uvedenej vyhlášky, sa na odbornej príprave zúčastňujú aj zamestnanci obcí, ktorí vykonávajú prenesený výkon štátnej správy starostlivosti o životné prostredie. Odbornú prípravu organizačne a administratívne zabezpečuje SAŽP. Skúšky organizuje Osobný úrad MŽP SR. Po úspešnom absolvovaní skúšky dostane zamestnanec štátnej správy osvedčenie o získaní osobitných kvalifikačných predpokladov.

Okrem uvedeného vzdelávania organizuje SAŽP pre zamestnancov štátnej a verejnej správy **vzdelávacie aktivity zamerané na rôzne oblasti starostlivosti o životné prostredie** – odpadové hospodárstvo, ochrana vôd, ochrana ovzdušia, environmentálne záťaž, environmentálne škody, manažment environmentálnych rizík, posudzovanie vplyvov na životné prostredie, IPKZ, ochrana prírody a krajiny, dobrovoľné nástroje environmentálnej politiky a pod. Uvedené vzdelávanie sa organizuje na základe požiadaviek MŽP SR, zamestnancov OÚŽP a SIŽP, alebo pri významných zmenách právnych predpisov.

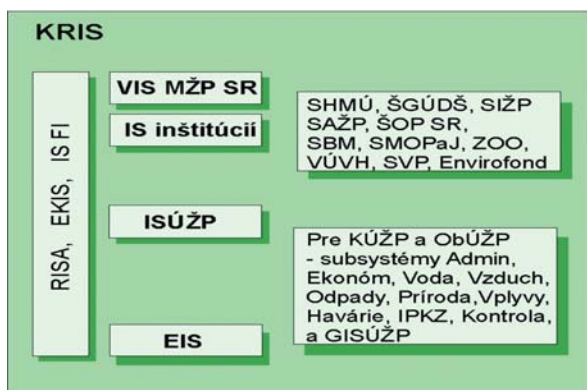

• **KOMPLEXNÝ ENVIRONMENTÁLNY MONITOROVACÍ A INFORMAČNÝ SYSTÉM**

Monitoring životného prostredia tvorí nevyhnutný prostriedok v procese poznania stavu a rozhodovania sa v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia. Základnými prvkami celoplošného monitoringu životného prostredia SR sú čiastkové monitorovacie systémy (ČMS), ktoré zabezpečujú určené strediská. Informačnou nadstavbou je Informačný systém monitoringu (ISM), ktorého cieľom je vytvoriť homogénny, previazaný celok informácií z jednotlivých ČMS, schopný podať čo najobjektívnejšiu výpoveď o aktuálnom stave zložiek životného prostredia a je na základe vzájomne prepojených dátových zdrojov všeobecne dostupný cez internet <http://www.enviroportal.sk/informacny-system-zp/cms/informacny-system-monitoringu-zp>

Štruktúra informačných systémov rezortu pozostáva z nasledovných skupín:

- informačné systémy administratívnych činností (podateľňa, registratúra, archív, ...), kde špecifické postavenie bude mať Rezortný informačný systém administratívy (RISA),
- ekonomické informačné systémy (účtovníctvo, fakturácia, personalistika a mzdy, správa majetku, ...) (EKIS),
- informačné systémy fondových informácií (knížnice, fondy, ...) (IS FI)
- informačné systémy organizácií (vlastná web stránka, intranet, registratúra, hospodársko-správne činnosti, špecifické odborné činnosti, ktoré nie sú súčasťou väčších IS-ov z ďalších skupín) – do tejto skupiny patrí Vnútroň IS MŽP SR (VIS MŽP SR), IS organizácií v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti, vrátane IS úradov ŽP (ISÚŽP),
- informačné systémy odborných činností (IS-y s odbornou náplňou organizácií rezortu ŽP v rámci ich vlastného IS-u, alebo rozľahlé IS-y presahujúce rámec jednej organizácie zastrešené Environmentálnym IS-om).

Tabuľka 181. Finančné prostriedky vynaložené na monitoring ŽP (tisíc eur)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kvalita ovzdušia	610,77	560,98	961,66	1 916,88	1 179,11	989,16	566,58	601,7	519,6
Meteorológia a klimatológia	1 161,79	864,07	2 523,17	982,84	2 409,55	742,66	361,65	488,9	428
Voda	803,03	1 451,14	1 475,37	3 334,00	1 756,57	4 817,57	522,38	223,9	892,7
Rádioaktivita	48,26	49,79	84,48	76,38	49,79	39,43	30,75	11,7	15,28
Odpady	116,18	126,14	34,52	144,53	79,43	60,51	21,15	20*	25*
Biota	19,92	33,19	33,19	33,19	17,09	0,00	0,00	0,00	0,00
Geologické faktory	331,94	331,94	331,94	298,75	348,54	348,54	289,39	306,5	367
Pôda	305,38	318,66	302,06	232,36	267,24	206,84	133,51	114,4	93,97
Lesy	96,26	146,05	265,55	569,57	337,68	369,58	362,0	126,0	121,5
Cudzorodé látky	908,88	413,40	507,90	282,15	351,74	387,30	402,0	380,8	131,4
Celkové náklady	4 402,41	4 295,37	6 519,85	7 870,64	6 796,75	7 961,59	2 689,41	2 273,9	2 594,45
Náklady MŽP SR	3 091,88	3 417,25	5 444,33	6 786,56	5 840,09	6 997,98	1 791,9	1 652,7	2 247,58

* mzdové prostriedky SAŽP

Zdroj: MŽP SR

Environmentálne príjmy a výdavky

Finančné ukazovatele ochrany životného prostredia sú v SR systematicky sledované Štatistickým úradom SR (ŠÚ SR) jednak ako investície, bežné náklady – (vnútropodnikové, mzdové, ostatné), náklady organizácie hradené iným subjektom (platby štátnym orgánom, platby súkromným osobám) a výnosy za ochranu životného prostredia. Spravodajskými jednotkami sú podniky s počtom zamestnancov 20 a viac a obce.

Tabuľka 182. Environmentálne príjmy a výdavky podnikov* a obcí na ochranu životného prostredia v roku 2012 (tis. eur)

Ukazovateľ	2012
Investície na ochranu ŽP	252 115
z toho	
- hradené zo štátnych zdrojov	46 357
Bežné náklady na ochranu ŽP	550 649
Vnútropodnikové náklady	265 949
v tom	
- mzdové náklady	71 911
- ostatné náklady	194 038
Náklady organizácie na ochranu ŽP hradené iným subjektom	284 700
v tom	
- poplatky a platby štátnym orgánom a organizáciám	40 651
- platby súkromným osobám a organizáciám	244 049
Výnosy z ochrany ŽP spolu	596 989

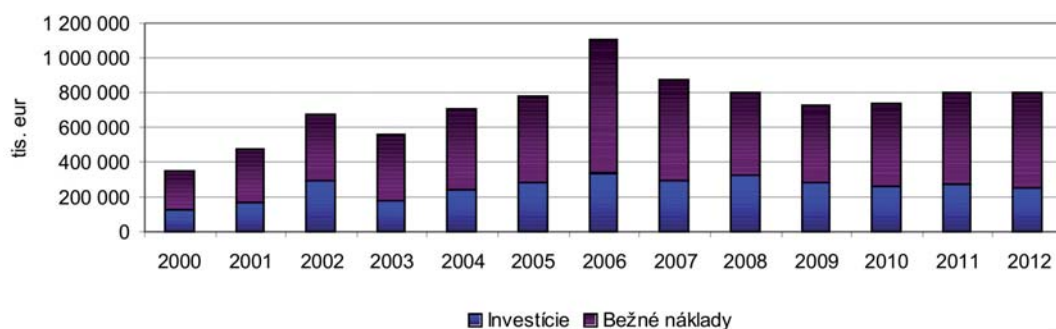
* Podniky s 20 a viac zamestnancami.

Zdroj: ŠÚ SR

Náklady podnikov a obcí na ochranu životného prostredia majú kolísavý trend. Najvyššia suma nákladov bola realizovaná v roku 2006. Náklady podnikov a obcí na ochranu životného prostredia dosiahli v roku 2012 sumu **802 764 tis. eur**. Náklady podnikov a obcí v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástli o 0,2 % a v porovnaní s rokom 2000 vzrástli o 129,4 %.

Graf 179. Náklady podnikov* a obcí na ochranu životného prostredia (tis. eur)

* Podniky s 20 a viac zamestnancami.

Zdroj: ŠÚ SR

Environmentálny fond

Environmentálny fond bol zriadený zákonom č. 587/2004 Z.z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Environmentálny fond je zameraný na uskutočňovanie štátnej podpory starostlivosti o životné prostredie a tvorbu životného prostredia na princípoch trvalo udržateľného rozvoja, pričom kladie dôraz na podporu žiadateľov, ktorí nemajú možnosť získať zahraničnú pomoc (napríklad obce s menej než 2 000 obyvateľmi v prípade výstavby kanalizácie) s cieľom postupného ukončovania rozostavaných stavieb environmentálnej infraštruktúry.

Tabuľka 183. Prehľad poskytnutých dotácií v roku 2012 (eur)

Oblasť dotácií	Počet	€
Ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme	0	0
Ochrana a racionálne využívanie vôd	331	27 906 638,00
Rozvoj odpadového hospodárstva	1	281 139,00
Ochrana prírody a krajiny	12	520 947,00
Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia	13	138 268,57
Havárie	1	30 000,00
Prieskum, výskum a vývoj zameraný na zisťovanie a zlepšenie stavu ŽP	19	3 445 042,58
Zelená investičná schéma	0	0
Spolu	377	32 322 035,15

Zdroj: Environmentálny fond

Z uvedených dotácií, podpora na riešenie mimoriadne závažnej environmentálnej situácie bola priznaná pre 20 žiadostí v sume 4 105 433,58 eur. Na Program obnovy dediny bola poskytnutá podpora formou dotácie v počte 122 v sume 459 377,38 eur. **Celkom bola v roku 2012 podpora formou dotácie pre 499 žiadostí s celkovým objemom 32 781 412,53 EUR.**

V roku 2012 Environmentálny fond poskytol úver spoločnosti Crow Arena s.r.o. vo výške 1 330 000 eur na základe rozhodnutia ministra životného prostredia SR z roku 2011 a tiež umožnil príjemcovi podpory formou úveru Spoločenstvu vlastníkov bytov a nebytových priestorov NÁDEJ, Senica **dočerpať** zmluvne viazané prostriedky vo výške 28 309,98 EUR.

Vybrané ekonomické nástroje environmentálnej politiky

V podmienkach SR sú ťažiskovou formou ekonomických nástrojov environmentálnej politiky **platby/poplatky za znečisťovanie a využívanie prírodných zdrojov**. Jednotlivé typy týchto ekonomických nástrojov sú definované v príslušných právnych predpisoch vrátane spôsobu ich výpočtu a ich prijímateľa. Spolu s pokutami sú aj významným zdrojom príjmov Environmentálneho fondu.

V roku 2012 najvyššia suma za znečisťovanie životného prostredia ako príjem Environmentálneho fondu pochádzala z poplatkov za znečisťovanie ovzdušia (12 803 382,25 eur) a pri využívaní prírodných zdrojov najvyššia suma pochádzala z poplatkov za odber podzemných vôd (10 674 427,70 eur).

Tabuľka 184. Príjmy Environmentálneho fondu z vybraných ekonomických nástrojov uplatňovaných v roku 2012 (eur)

Poplatky	€
Poplatky za znečisťovanie ovzdušia	12 803 382,25
Poplatky za vydobyté nerasty	2 516 269,51
Poplatky za uskladňovanie plynov a kvapalín	1 021 028,67
Poplatky za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd	7 174 630,86
Poplatky za odber podzemnej vody	10 674 427,70
Poplatky za prieskumné územia	1 127 400,33
Finančné náhrady za zásah do biotopu európskeho významu podľa zákona o ochrane prírody a krajiny	1 000,00
Spolu	35 318 139,32

Zdroj: Environmentálny fond

V roku 2012 najvyšší príjem Environmentálneho fondu z pokút tvorili pokuty v oblasti odpadového hospodárstva (242,35 tis. eur) a v oblasti ochrany vôd (207,81 tis. eur).

Tabuľka 185. Príjmy Environmentálneho fondu z pokút uloženými orgánmi štátnej správy pre životné prostredie (tis. eur)

Oblasť	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ochrana ovzdušia	124,84	162,42	128,01	65,19	71,91	79,42
Ochrana vôd	493,82	396,34	279,13	228,10	213,68	207,81
Odpady	380,29	309,35	550,25	228,92	236,64	242,35
Ochrana prírody a krajiny	82,59	1 692,63	73,07	68,46	55,22	80,02
Stavebný zákon	7,37	1,59	15,36	0,69	0,03	0,00
Obaly	9,62	9,96	3,32	20,40	3,32	0,80
Prevenca závažných priemyselných havárií	3,38	0,66	0,00	6,10	2,00	8,72
Obchod s ohrozenými druhmi živočíchov a rastlín	8,29	5,82	2,54	0,02	0,00	0,00
Verejné vodovody a kanalizácie	1,14	7,90	1,49	5,90	4,05	0,49
Integrované povolenia a kontrola	197,33	104,96	8,44	102,84	107,56	63,84
Genetické technológie a GMO	0,00	0,20	0,00	0,09	2,08	0,49
Geologické práce	0,00	0,00	0,00	0,30	0,00	2,89
Rybárstvo	0,00	0,00	0,00	0,10	0,00	0,005
Environmentálne označovanie výrobkov	99,58	0,00	0,00	0,03	0,00	0,33
Spolu	1 308,80	2 684,72	1 061,62	727,17	696,48	687,94

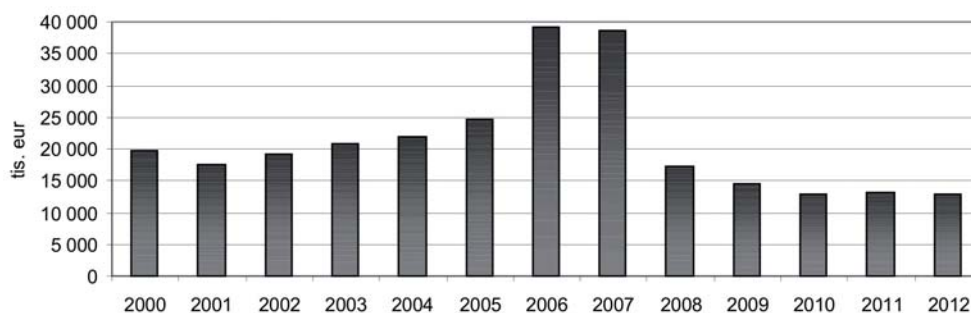
Zdroj: Environmentálny fond

• Poplatky za znečisťovanie ovzdušia

Poplatky za znečisťovanie ovzdušia z veľkých a stredných zdrojov znečistenia sú príjmom Environmentálneho fondu. Poplatky za znečisťovanie ovzdušia z malých zdrojov sú príjmom rozpočtu obcí.

Poplatky za znečisťovanie ovzdušia z veľkých a stredných zdrojov znečistenia majú kolísavý trend a v roku 2012 dosiahli 12 803,38 tis. eur. Poplatky za znečisťovanie ovzdušia klesli oproti predchádzajúcemu roku o 2,6 % a v porovnaní s rokom 2000 klesli o 34,9 %.

Graf 180. Vývoj poplatkov za znečisťovanie ovzdušia z veľkých a stredných zdrojov (tis. eur)

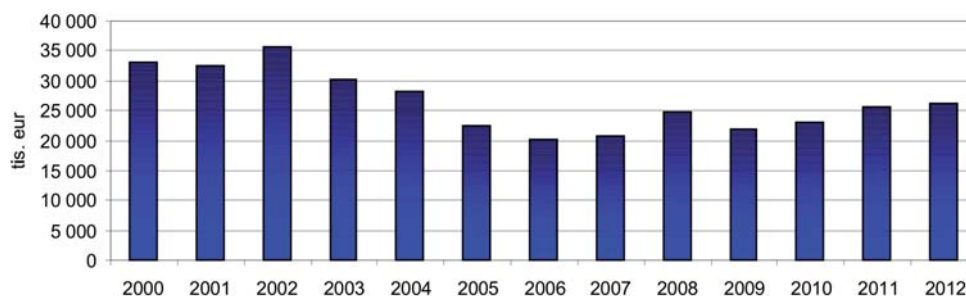

Zdroj: Environmentálny fond

• Platby za odbery povrchových vôd z vodných tokov

Tržby za dodávku povrchovej vody majú kolísavý trend a v roku 2012 dosiahli 26 317 tis. eur. Tržby za dodávku povrchovej vody vzrástli oproti predchádzajúcemu roku o 2,4 % a v porovnaní s rokom 2000 klesli o 20,7 %.

Graf 181. Vývoj poplatkov za znečisťovanie ovzdušia z veľkých a stredných zdrojov (tis. eur)

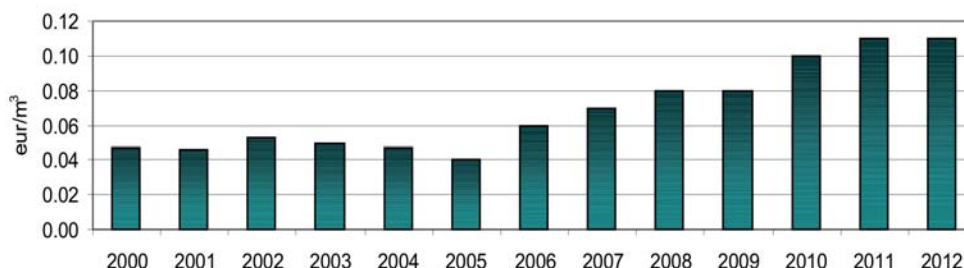

Zdroj: VÚVH

• Priemerná cena povrchovej vody

Priemerná cena povrchovej vody v rokoch 2005 - 2011 mala rastúci trend a v roku 2012 zostala cena na úrovni 0,11 eur/m³ rovnako ako v predchádzajúcom roku. Priemerná cena povrchovej vody v porovnaní s rokom 2000 vzrástla o 0,06 eur/m³.

Graf 182. Vývoj priemernej ceny povrchovej vody (eur/m³)

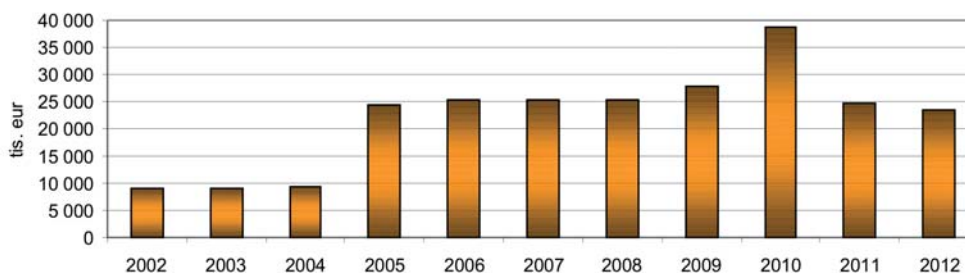

Zdroj: VÚVH

• Platby za využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov na vodných stavbách v správe správcu tokov

Platby za využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov na vodných stavbách v správe správcu tokov majú kolísavý trend a v roku 2012 dosiahli 23 358 tis. eur. Platby za využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov klesli oproti predchádzajúcemu roku o 1 465 tis. eur (5,9 %) a v porovnaní s rokom 2002 vzrástli o 160,6 %.

Graf 183. Vývoj platieb za využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov na vodných stavbách v správe správcu tokov (tis. eur)

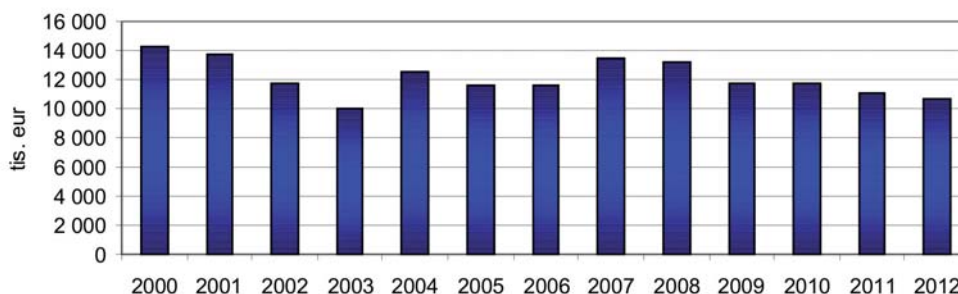

Zdroj: VÚVH

• Poplatky za odbery podzemných vôd

Poplatky za odbery podzemných vôd v majú kolísavý trend a v roku 2012 dosiahli 10 674,43 tis. eur. Poplatky za odbery podzemných vôd klesli oproti predchádzajúcemu roku o 3,6 % a v porovnaní s rokom 2000 klesli o 25,5 %.

Graf 184. Vývoj platieb za využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov na vodných stavbách v správe správcu tokov (tis. eur)

Zdroj: Environmentálny fond

• Cena za dodávku pitnej vody verejným vodovodom a za odvedenie a čistenie odpadových vôd

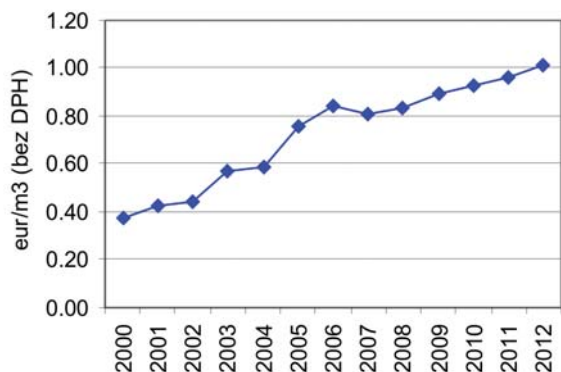
Cenová politika v oblasti vodného hospodárstva predstavuje súbor zásad a opatrení, ktoré využíva štát pri tvorbe a uplatňovaní cien so zohľadnením sociálnych a verejnoprospešných cieľov SR. Súčasťou cenovej politiky je aj regulácia cien a cenová kontrola.

Priemerná cena za výrobu, distribúciu a dodávku pitnej vody verejným vodovodom má rastúci trend. Priemerná cena v roku

2012 vzrástla oproti predchádzajúcemu roku o 5,2 % a dosiahla 1,01 eur za 1 m³ (bez DPH).

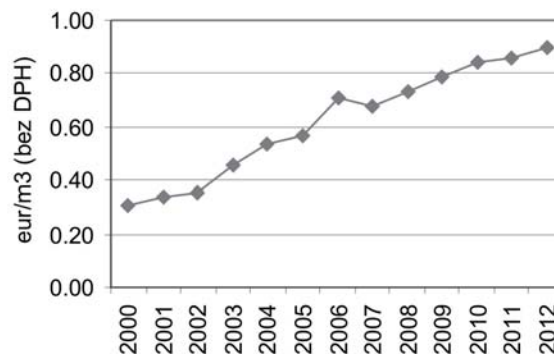
Priemerná cena za odvedenie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou má rastúci trend. Priemerná cena v roku 2012 vzrástla oproti predchádzajúcemu roku o 4,7 % a dosiahla 0,90 eur za 1 m³ (bez DPH).

Graf 185. Priemerná cena za výrobu, distribúciu a dodávku pitnej vody verejným vodovodom (eur/m³, bez DPH)

Zdroj: MŽP SR

Graf 186. Priemerná cena za odvedenie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou (eur/m³, bez DPH)

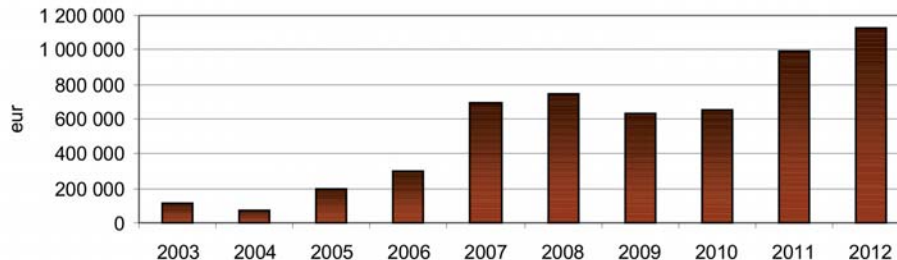
Zdroj: MŽP SR

• Úhrady za prieskumné územia

Úhrady za prieskumné územia sa realizujú na základe zákona 569/2007 Z.z. o geologických prácach. Úhrada vo výške 50 % je príjmom Environmentálneho fondu a vo výške 50 % rozpočtom obce, na území ktorej sa prieskum uskutočňuje.

Úhrady za prieskumné územia v priebehu rokov 2004 - 2008 mali rastúci trend. V roku 2009 došlo k poklesu úhrad a v ďalších rokoch k následnému rastu. V roku 2012 úhrady za prieskumné územia za časť tvoriacu príjem Environmentálneho fondu dosiahli sumu 1 127 400 eur a v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástli o 13,2 %.

Graf 187. Vývoj úhrad za prieskumné územia za časť príjmov Environmentálneho fondu (eur)

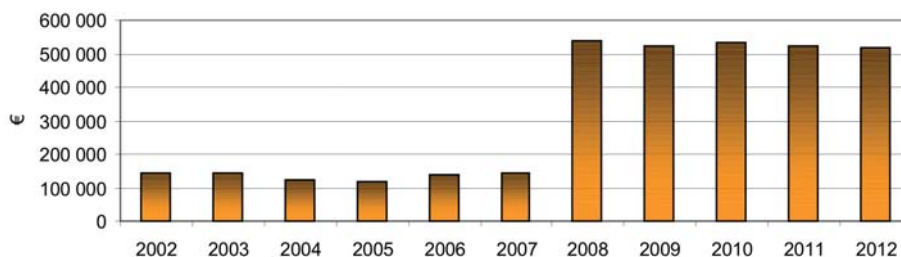
Zdroj: Environmentálny fond

• Úhrady za dobývaci priestor

Úhrada za dobývaci priestor podľa zákona 44/1988 Z.z. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) je vo výške 20 % príjmom štátneho rozpočtu a vo výške 80 % príjmom obce, na ktorej území sa nachádza dobývaci priestor. Ak sa dobývaci priestor nachádza na územiach viacerých obcí, obvodný banský úrad určí pomerné podiely obcí podľa veľkosti častí dobývacieho priestoru na ich územiach.

V roku 2012 výška úhrad za dobývacie priestory dosiahla sumu 517 162 eur a v porovnaní s predchádzajúcim rokom úhrady klesli o 1 %.

Graf 188. Vývoj úhrad za dobývacie priestory (eur)

Poznámka:

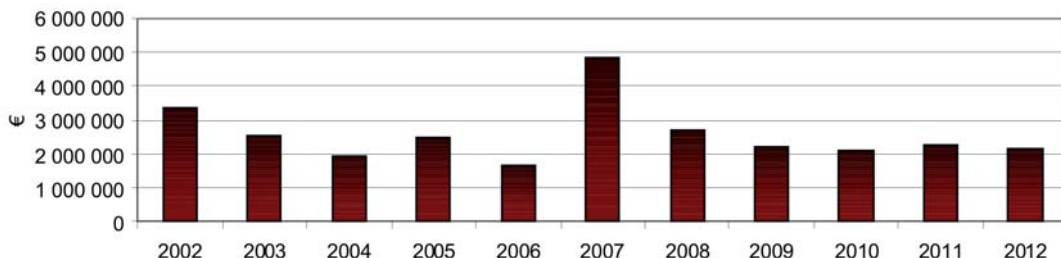
Nárast výšky príjmu z úhrad za dobývacie priestory od roku 2008 oproti predchádzajúcim rokom bol spôsobený zmenou výšky úhrady, ktorá vzrástla z 5 000 Sk (165,97 eur) na 20 000 Sk (663,88 eur) za 1 km².

Zdroj: HBÚ

• Úhrady za vydobyté nerasty

Úhrady za vydobyté nerasty podľa zákona 44/1988 Z.z. o ochrane a využití nerastného bohatstva majú kolísavý trend. Najvyššia výška úhrad za vydobyté nerasty bola dosiahnutá v roku 2007 (4 817 635 eur). V roku 2012 výška úhrad za vydobyté nerasty dosiahla sumu 2 155 585 eur a v porovnaní s predchádzajúcim rokom úhrady klesli o 4,6 %.

Graf 189. Vývoj úhrad za vydobyté nerasty (eur)

Zdroj: HBÚ

Recyklačný fond

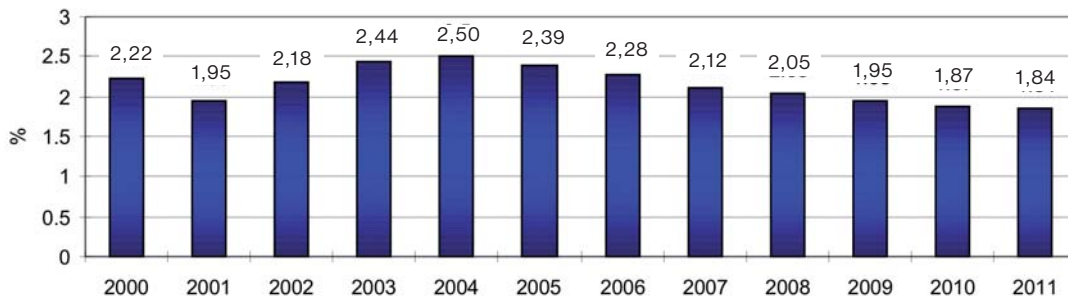
Recyklačný fond je neštátny účelový fond zriadený zákonom č. 223/2001 Z. z. o odpadoch. Fond z vzbieraných finančných prostriedkov od dovozcov a vývozcov komodít, ktorí sú povinní platiť príspevky, podporuje formou dotácií a úverov projekty orientované na zhodnotenie a separovaný zber odpadov. Bližšie informácie k finančným prostriedkom Recyklačného fondu sú uvedené v kapitole Odpady.

Environmentálne dane

Podiel environmentálnych daní na HDP v SR má kolísavý trend. Najvyšší podiel environmentálnych daní na HDP bol dosiahnutý v roku 2004.

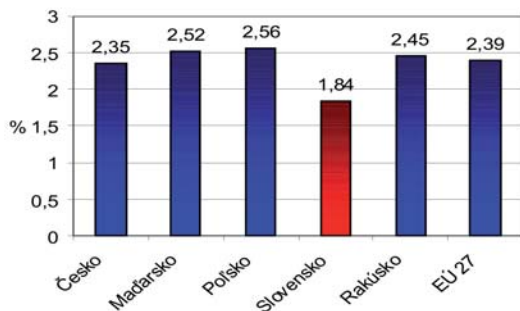
V roku 2011 predstavovali príjmy z environmentálnych daní 1,84 % HDP a 6,46 % celkových daňových príjmov. V porovnaní so susednými krajinami EÚ podiel environmentálnych daní na HDP v SR predstavoval najnižšiu úroveň.

Graf 190. Vývoj podielu environmentálnych daní na HDP (%)

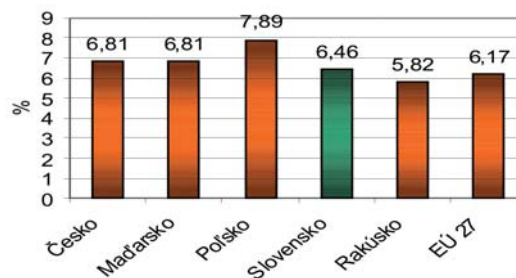
Zdroj: Eurostat

Graf 191. Podiel environmentálnych daní na HDP v niektorých krajinách EÚ v roku 2011 (%)

Zdroj: Eurostat

Graf 192. Podiel environmentálnych daní na celkových daňových príjmoch v niektorých krajinách EÚ v roku 2011 (%)

Zdroj: Eurostat

Financovanie starostlivosti o životné prostredie v rámci medzinárodných programov/projektov

• Operačný program Životné prostredie

Programovým dokumentom SR pre čerpanie pomoci z fondov EÚ pre sektor životného prostredia na roky 2007 – 2013 je **Operačný program Životné prostredie (OP ŽP)**, ktorého riadiacim orgánom je MŽP SR.

Globálnym cieľom OP ŽP je zlepšenie stavu životného prostredia a racionálneho využívania zdrojov prostredníctvom dobudovania a skvalitnenia environmentálnej infraštruktúry SR v zmysle predpisov EÚ a SR a posilnenie efektívnosti environmentálnej zložky trvalo udržateľného rozvoja.

V priebehu roka 2012 vyhlásilo MŽP SR celkovo 5 výziev na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok (NFP) v celkovej alokácii **110 406 141 eur**.

K 31.12.2012 možno konštatovať, že z 2 674 prijatých žiadostí o NFP v celkovej požadovanej sume 5 354 801 329 eur bolo Riadiacim orgánom pre OP ŽP schválených 659 žiadostí o NFP v sume schváleného NFP 1 830 294 459 eur, pričom schvaľovanie žiadostí prijatých v rámci výziev koncom roka 2012 prebiehalo až v roku 2013. Ku koncu roka 2012 bolo zazmluvnených 581 projektov s NFP vo výške 1 585 949 768 eur, z toho bolo 319 projektov v realizácii a 262 riadne ukončených projektov. Vyčerpaných bolo zatiaľ celkovo 328 847 691 eur. V rámci OP ŽP bolo 35 projektov mimoriadne ukončených, a to z dôvodov odstúpenia od zmluvy a identifikovaných nezrovnalostí.

Komplexné zoznamy zaregistrovaných žiadostí o NFP ako aj zoznamy prijímateľov sú pravidelne zverejňované na webovej stránke MŽP SR www.opzp.sk. MŽP SR ako Riadiaci orgán pre OPŽP s cieľom zvýšenia transparentnosti čerpania finančných prostriedkov z OP ŽP pripravil pre návštevníkov portálu tiež interaktívnu **Mapu vzorových úspešne realizovaných projektov podporených v rámci PO 2007 – 2013 z Operačného programu Životné prostredie**. Interaktívnosť spočíva v ich zobrazení podľa miesta realizácie projektu a farebnom rozdelení podľa jednotlivých prioritných osí programu s cieľom bližšieho priblíženia dosahu pomoci fondov Európskej únie na konkrétnych prijímateľov v regiónoch Slovenska.

Tabuľka 186. Prehľad vyhlásených výziev v roku 2012

Prioritná os	Počet výziev	Alokácia finančných prostriedkov na výzvu (NFP) (€)
1. Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd	1	13 370 000
2. Ochrana pred povodňami	0	0
3. Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy	0	0
4. Odpadové hospodárstvo	1	48 000 000
5. Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny	1	10 166 729
6. Technická pomoc	1	15 340 000
7. Budovanie povodňového varovného a predpovedného systému	1	23 529 412
Spolu	5	110 406 141

Zdroj: ITMS

Tabuľka 187. Prehľad schválených projektov od začiatku programového obdobia k 31.12.2012

Prioritná os	Počet schválených projektov	Schválené NFP (€)
1. Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd	161	1 036 759 111
2. Ochrana pred povodňami	67	100 692 393
3. Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy	109	172 598 248
4. Odpadové hospodárstvo	267	415 244 236
5. Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny	40	55 962 888
6. Budovanie povodňového varovného a predpovedného systému	0	0

Zdroj: ITMS

Veľké projekty (nad 50 miliónov eur)

Monitorovací výbor pre OP ŽP na svojom 8. zasadnutí dňa 28.06.2011 schválil zmenu zoznamu veľkých projektov pre OP ŽP. Schválený zoznam obsahoval 9 veľkých projektov pripravovaných v rámci prioritnej osi 1.

Tabuľka 188. Aktualizovaný zoznam veľkých projektov s uvedením ich stavu k 31. 12. 2012

Názov projektu	Žiadateľ	Prehľad prerušení	Schválenie EK
SKK Ružomberok a ČOV Liptovská Teplá, Liptovské Sliače	VSR, a.s.	I. prerušenie 07. 09. 2010 – odpoveď RO 30. 11. 2010 II. prerušenie 22. 03. 2011 – odpoveď RO 12. 7. 2011	16. 2. 2012
Zásobovanie vodou, odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd v okrese Ilava	PoVS, a.s.	I. prerušenie 23. 11. 2010 – odpoveď RO 29. 3. 2011 II. prerušenie 27. 07. 2011 – odpoveď RO 26. 10. 2011 III. prerušenie 08. 02. 2012 - odpoveď RO 1. 3. 2012 IV. prerušenie 19. 03. 2012 - odpoveď RO 13. 4. 2012 V. prerušenie 07. 05. 2012 – odpoveď RO 18. 5. 2012	16. 7. 2012
Intenzifikácia ČOV, odkanalizovanie a zásobovanie pitnou vodou v Trenčianskom regióne	TVaK, a.s.	I. prerušenie 02. 02. 2011 – odpoveď RO 17. 5. 2011 II. prerušenie 13. 9.2011 – odpoveď RO 5. 12. 2011 III. prerušenie 6. 2. 2012 – odpoveď RO 20. 2. 2012 IV. prerušenie 2. 4. 2012 – odpoveď RO 13. 4. 2012 V. prerušenie 7. 5. 2012 – odpoveď RO 18. 5. 2012	3. 7. 2012
Zásobovanie vodou a kanalizácia oravského regiónu, 2. etapa	OVS, a.s.	I. prerušenie 03. 10. 2011 – odpoveď RO 27. 02. 2012 II. prerušenie 7. 6. 2012 - odpoveď RO 18. 7. 2012	14. 11. 2012
Prievidza – sústava na odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd	StVS, a.s.	I. prerušenie 19. 10. 2011 – odpoveď RO 16. 1. 2012 II. prerušenie 12. 07. 2012	
ČOV sever – Rekonštrukcia a intenzifikácia ČOV Bánovce nad Bebravou, Partizánske, Topoľčany	ZsVS, a.s.	I. prerušenie 3. 10. 2011 – odpoveď RO 21. 12. 2011 II. prerušenie 21. 6. 2012 - odpoveď RO 26. 06. 2012	3.8.2012
Podunajsko – odkanalizovanie podunajskej časti bratislavského regiónu	BVS, a.s.	I. prerušenie 10. 2. 2012 – odpoveď RO 21. 03. 2012 II. prerušenie 27. 6. 2012 - odpoveď RO 25. 09. 2012	
Zásobovanie pitnou vodou a odkanalizovanie obcí v mikroregióne Bodva	Žiadateľ bol na stretnutí 13. 11. 2012 vyzvaný na predloženie ŽoNFP		
Zásobovanie vodou, odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd okresu Bytča	Žiadateľ bol na stretnutí 9. 11. 2012 vyzvaný na predloženie ŽoNFP		

Zdroj: MŽP SR

• Program nadnárodnej spolupráce Stredná Európa

Program nadnárodnej spolupráce Stredná Európa 2007 – 2013 je programom cieľa 3 Európska územná spolupráca a zahŕňa 8 krajín Európskej únie: Rakúsko, Česko, časť Nemecka, Maďarsko, časť Talianska, Poľsko, Slovensko, Slovinsko. Na projektoch môžu participovať aj partneri zo západnej časti Ukrajiny. V rámci SR je pre tento program oprávnené celé územie SR. Celková finančná alokácia pre SR z tohto programu na obdobie 2007 – 2013 predstavuje 9,8 mil. eur. Náklady slovenských projektových partnerov môžu byť podporené z prostriedkov ERDF do výšky 85%. Partneri musia zostávajúcu časť výdavkov spolufinancovať z vlastných zdrojov.

Ciele OP SE sú dosahované prostredníctvom nasledovných Prioritných osí, ktoré sú podrobnejšie rozpracované na úroveň oblastí intervencií.

Priorita 1: Uľahčenie inovácií v strednej Európe

Priorita 2: Zlepšenie dostupnosti strednej Európy ako aj v rámci nej

Priorita 3: Zodpovedné využívanie životného prostredia

Priorita 4: Zvýšenie konkurencieschopnosti a atraktívnosti miest a regiónov

Priorita 5: Technická pomoc na podporu implementácie a budovania kapacít

V rámci programu boli ku koncu roka 2011 vyhlásené 4 štandardné výzvy na predkladanie projektov a jedna strategická výzva. V prvej výzve na predkladanie projektov bolo schválených 29 projektových žiadostí v celkovej výške 66, 8 mil. eur z ERDF. Z uvedeného počtu schválených projektových žiadostí je v 15 projektových žiadostiach zapojených 23 projektových partnerov zo SR vrátane 1 vedúceho partnera projektu, s celkovou výškou schválených finančných prostriedkov 4 166 246 eur z ERDF.

V rámci druhej výzvy bolo celkovo schválených 37 projektov, pričom v 18 z nich participuje 26 partnerov zo SR s celkovou výškou schválených prostriedkov vo výške 5 046 699 eur zo zdrojov ERDF. V tretej výzve bolo schválených 28 projektov, pričom 22 subjektov zo SR sa podieľa celkovo na riešení 14 projektov s rozpočtom 3 517 791 eur zo zdrojov ERDF.

V máji 2011 boli taktiež schválené projekty v rámci tzv. Špecifickej výzvy zameranej na strategické projekty. Celkovo bolo schválených 7 strategických projektov, pričom v 6 z nich participuje 10 partnerov zo SR s rozpočtom 1 768 947 eur zo zdrojov ERDF.

V rámci Priority 3: Zodpovedné využívanie životného prostredia bolo v prvej výzve schválených 6 projektov s účasťou 6 part-

nerov zo SR s príspevkom ERDF vo výške 1 274 086 eur. V druhej výzve to bolo 5 projektov s účasťou 8 partnerov zo SR s príspevkom ERDF vo výške 2 753 378 eur. V tretej štandardnej výzve boli schválené 2 projekty s účasťou 2 partnerov zo SR s príspevkom vo výške 414 606 eur z ERDF. Čo sa týka strategických projektov, v rámci priority 3 boli schválené 2 projekty s účasťou 3 partnerov zo SR s rozpočtom 685 914 eur zo zdrojov ERDF.

V júni 2011 bola vyhlásená aj posledná – 4. výzva na predkladanie projektov v rámci programu Stredná Európa. Z predložených 101 žiadostí v celkovom objeme 22,5 miliónov eur sa zo SR do štvrtej výzvy zapojilo celkovo 46 projektových partnerov, z toho 3 subjekty ako vedúci partneri. V rámci 4. výzvy bolo schválených 12 partnerov programu zo SR s alokáciou 1,3 mil. eur.

• Program nadnárodnej spolupráce Juhovýchodná Európa

Program nadnárodnej spolupráce Juhovýchodná Európa 2007 – 2013 je programom cieľa 3 Európskej územnej spolupráce, ktorý zahŕňa celkovo 16 krajín. V rámci SR je pre tento program oprávnené celé územie republiky. Finančná alokácia pre SR v rámci tohto programu na obdobie 2007 – 2013 predstavuje cca 9,9 milióna eur. Miera spolufinancovania z ERDF pre projektových partnerov zo SR je 85 % celkových oprávnených výdavkov na nimi uskutočňované aktivity v rámci projektu.

V rámci OP JvE sú definované nasledovné Prioritné osi, ktoré sú ďalej podrobnejšie rozpracované na úroveň oblastí intervencie:

Priorita 1: Uľahčovanie inovácií a podnikania

Priorita 2: Ochrana a zlepšovanie životného prostredia

Priorita 3: Zlepšovanie dostupnosti

Priorita 4: Rozvoj nadnárodných synergii pre oblasti udržateľného rastu

Priorita 5: Technická pomoc na podporu implementácie a budovania kapacít

V nadväznosti na rozhodnutie členov monitorovacieho výboru v júni 2012 v Bologni Spoločný technický sekretariát v Budapešti začal proces podmienok zúčtovania vo všetkých 37 projektoch, ktoré boli schválené s podmienkou v rámci 4. výzvy na predkladanie projektov. Celková suma pre 4. výzvu bola vo výške 48 543 094,01 eur pre ERDF. Prvé kontrakty pre projekty 4. výzvy boli podpísané v októbri 2012. Na základe rozhodnutia členov monitorovacieho výboru bol dňa 28. septembra 2012 začatý proces podmienok zúčtovania pre 10 vybraných projektov, ktoré sa nachádzali na rezervnom zozname v rámci 4. výzvy. Členovia monitorovacieho výboru dňa 14.12. 2012 v rámci písomnej procedúry schválili všetkých 10 projektov z rezervného zoznamu na financovanie, medzi nimi aj projekt PPP4 Broadband so slovenským vedúcim partnerom v celkovej výške 999 239,60 eur.

• Program LIFE+

Program LIFE+ má v programovom období 2007 – 2013 tri hlavné komponenty, v ktorých je možné požiadať o prostriedky sú to: Príroda a biodiverzita, Environmentálna politika a riadenie, Informácie a komunikácia.

V rámci výzvy na predkladanie projektov z **roku 2007** bolo za SR podaných 8 projektov a v ďalších 2 projektoch boli slovenské organizácie partnermi. Z daných projektov bol schválený 1 slovenský projekt, ako aj 2 projekty so slovenskými partnermi, s celkovým objemom grantu z LIFE+ 2 554 812,50 eur.

V roku 2008 bolo za SR podaných 5 projektov, z toho **boli schválené 3 projekty** s celkovým objemom grantu z LIFE+ 3 629 000 eur.

V roku 2009 bolo za SR podaných 8 projektov a v ďalších 3 projektoch boli slovenské organizácie partnermi. Z daných projektov **boli schválené 2 slovenské projekty, ako aj 3 projekty so slovenskými partnermi**, s celkovým objemom grantu z LIFE+ 3 932 000 eur.

V roku 2010 bolo za SR podaných 8 projektov a v ďalších 2 projektoch boli slovenské organizácie partnermi. Z daných projektov **boli schválené 4 slovenské projekty** s celkovým objemom grantu z LIFE+ 4 432 261 eur.

V roku 2011 bolo za SR podaných 20 projektov a v ďalšom 1 projekte boli slovenské organizácie partnermi. Z daných projektov **boli schválené 3 slovenské projekty** s celkovým objemom grantu z LIFE+ 2 223 606 eur.

V roku 2012 bolo schválených **5 slovenských projektov** s celkovým objemom grantu z LIFE+ 4 904 284 eur.

Tabuľka 189. Prehľad alokácie finančných prostriedkov z programu LIFE+ pre SR a skutočne odsúhlaseného objemu finančných prostriedkov na schválené projekty

Rok	Alokácia finančných prostriedkov (eur)	Odsúhlasené finančné prostriedky na schválené projekty (eur)
2007	2 857 000	2 554 812
2008	3 171 000	3 629 000
2009	3 830 000	3 932 000
2010	3 719 834	4 432 261
2011	6 152 190	2 223 606
2012	6 365 639	4 904 284

Zdroj: MŽP SR

Relevantné informácie sú zverejňované na stránke www.ec.europa.eu/environment/life.

• **Globálny fond pre životné prostredie**

V období od 1. 7. 2006 do 30. 6. 2010 prebiehalo pre program GEF štvrté programovacie obdobie (GEF 4), v ktorom sa prioritné oblasti zúžili na **klimatické zmeny a biodiverzitu**. V oblasti Biodiverzita bola SR zaradená do skupiny 93 krajín s priemernou alokáciou na krajinu do výšky maximálne 3,5 mil. USD do roku 2010. V oblasti Klimatické zmeny bola SR pridelená individuálna alokácia v celkovom objeme 5,7 mil. USD do roku 2010, avšak schválené projekty sa budú realizovať až do roku 2014. V novom piatom programovacom období (GEF 5) SR nie je zaradená medzi prijímateľské krajiny.

Slovensko sa v iniciatíve GEF zúčastňovalo od roku 1994. Celkovo **bolo schválených 13 národných projektov** s dotáciou 22,57 mil. USD pri spolufinancovaní SR vo výške 32,53 mil. USD. V rámci schválených regionálnych a globálnych projektov SR participovala na 17 projektoch.

Program malých grantov Globálneho fondu pre životné prostredie (The GEF Small Grants Programme – GEF SGP) bol na Slovensku zahájený v marci 2009, pričom prvé kolo výzvy bolo vyhlásené v októbri 2009. Projekty boli zamerané na ochranu biodiverzity, zmiernenie dopadov klimatických zmien, zníženie znečistenia medzinárodných vôd, predchádzanie degradácie (odlesňovania a dezertifikácie) krajiny, ako aj elimináciu perzistentných organických látok (POPs) na Slovensku. Realizáciu programu, ktorý je určený pre neziskové organizácie, zabezpečuje Regionálne centrum Rozvojového programu OSN pre Európu a Spoločenstvo nezávislých štátov v Bratislave (UNDP). Počas 4. operačnej fázy GEF SGP bol na Slovensku financovaný z alokácie pre klimatické zmeny.

5. operačná fáza GEF SGP prebieha v období júl 2011 - jún 2014. V oblasti **klimatických zmien** sa podporuje kritérium udržateľnosti, aby sa zabezpečilo, že podpora GEF SGP na modernizáciu využívania biomasy neohrozí potravinovú bezpečnosť, neprispieva k odlesňovaniu, neznižuje úrodnosť pôdy, nezvyšuje emisie skleníkových plynov mimo územia projektu alebo neohrozuje princípy trvalej udržateľnosti vo vzťahu k ochrane biodiverzity alebo udržateľného pôdneho a vodného manažmentu.

• **Finančný mechanizmus EHP/Nórsky finančný mechanizmus**

V rámci **programového obdobia rokov 2009 až 2014** bolo pre SR vyčlenených viac ako **80 miliónov eur**. Prioritných oblastí ostáva tak ako v predchádzajúcom programovom období aj naďalej deväť, pričom najviac finančných prostriedkov (14,63 mil. eur) je určených na **podporu zelených inovácií v priemysle**. Hlavným zameraním programu je zvýšenie tvorby zelených pracovných miest a podpora zeleného podnikania. Nosnou témou programu je environmentálne využitie organického odpadu a produkcie biomasy z poľnohospodársky nevyužívaných plôch pri výrobe zelenej energie. Hoci názov programu je zelené inovácie v priemysle, poľnohospodársky komponent je veľmi dôležitou súčasťou programu zabezpečujúci trvalú udržateľnosť projektov.

Mimoriadne aktuálnej problematike záplav a protipovodňovým opatreniam sa venuje program **Prispôsobenie sa zmene klímy** v spolupráci Úradu vlády SR s dvomi nóorskymi inštitúciami - Riaditeľstvom pre vodné a energetické zdroje a Riaditeľstvom na ochranu obyvateľstva a krízové plánovanie. Finančný príspevok na program Prispôsobenie sa zmene klímy predstavuje 12,46 mil. eur.

Memorandá o porozumení pre implementáciu FM EHP/NFM boli pôvodne podpísané už v októbri 2010 pri príležitosti návštevy nórskeho kráľovského páru na Slovensku. Avšak po niekoľko mesačných negociáciách medzi zástupcami donorských štátov a zástupcami SR došlo k zmenám niektorých programových priorit a zároveň bolo spresnené samotné nastavenie fungovania pomoci z finančných mechanizmov pre roky 2009 – 2014 v podobe stanovenia programových operátorov jednotlivých programov.

• **Švajčiarsky finančný mechanizmus**

Zástupcovia SR a Švajčiarskej konfederácie podpísali dňa 20. decembra 2007 Rámcovú dohodu medzi vládou SR a Švajčiarskou federálnou radou o implementáciu **Programu švajčiarsko-slovenskej spolupráce**. Tá vymedzila aj oblasti, v rámci ktorých je možné pripravovať projekty. Pre SR je v rámci uvedeného finančného mechanizmu alokovaný objem finančných prostriedkov v sume 66 866 tis. švajčiarskych frankov (CHF), teda asi 41 mil. eur do prioritnej oblasti **2. Životné prostredie a infraštruktúra**, do ktorej spadajú nasledujúce oblasti zamerania:

- 2.1 Obnova a modernizácia základnej infraštruktúry a skvalitnenie životného prostredia,
- 2.2 Ochrana prírody.

Tabuľka 190. Prehľad zmlúv o realizácii projektu podpísaných v roku 2012

Názov projektu	Žiadateľ	Výška žiadaného NFP (€)
Kanalizácia Gemerská Poloma I. a II. etapa	obec Gemerská Poloma	5 356 885
Splašková kanalizácia Dlhé nad Cirochou II. etapa	obec Dlhé nad Cirochou	2 578 345
Tušice – Tušická Nová Ves – Horovce kanalizácia a ČOV – II. etapa	obec Tušice	2 849 509
Kanalizácia a ČOV Veľké Ripňany II. etapa	obec Veľké Ripňany	3 945 210
ČOV a kanalizácia Dvorníky	obec Dvorníky	4 947 248
Celoobecná kanalizácia a ČOV pre obec Častá	obec Častá	4 964 966
Rozvoj ochrany prírody a chránených území v slovenských Karpatoch	ŠOP SR	1 949 825
Monitoring a výskum lesných ekosystémov	NLC Zvolen	1 964 577

NFP – nenávratný finančný príspevok

Zdroj: MŽP SR